

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Бібліотека ім. академіка М. О. Лавровського

НІЖИНСЬКА ВИЩА ШКОЛА

ВИКЛАДАЧІ І ВИПУСКНИКИ

**Календар
знаменних і пам'ятних дат**

на 2020 рік

Ніжин – 2019

УДК (059)
Н 60

Упорядники:

Кільдіватова О. Д., провідний бібліотекар
Манжай В. І., провідний бібліотекар
Мухомодєєва Н. В., завідувач інформаційно-бібліографічного відділу

Відповідальний за випуск - Морозов О. С., директор бібліотеки
Літературний, технічний редактор - Кільдіватова О. Д.
Дизайн обкладинки - Мухомодєєва Н. В.

050.9   **Ніжинська вища школа: викладачі і випускники : календар**
Н 60   знаменних і пам'ятних дат на 2020 рік / Ніжин. держ. ун-т ім.
М. Гоголя ; Б-ка ім. акад. М. О. Лавровського ; упоряд.:
Кільдіватова О. Д., Манжай В. І., Мухомодєєва Н. В. – Ніжин :
НДУ ім. М. Гоголя, 2019. – 87 с.

© НДУ ім. М. Гоголя, 2019
Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

ВІД УКЛАДАЧІВ

Календар знаменних і пам'ятних дат на 2020 рік «Ніжинська вища школа: викладачі і випускники» надає інформацію про видатних людей, чие життя та діяльність пов'язані з Ніжинською вищою школою. Серед них - викладачі-ювіляри, які працюють і нині та щоденною працею вносять вагому частку у літопис славетного навчального закладу. Щорічник також репрезентує педагогів минулого, що залишили помітний слід в історії університету. Багато випускників стали гордістю не тільки Ніжинської вищої школи, а й Чернігівщини і всієї України. Це науковці, письменники, літературознавці, політичні і наукові діячі, ювілеї яких відзначатимуться у 2020 році. Календар не дає нам втратити історичну пам'ять, поєднуючи на сторінках покоління минулі і сучасні, всіх, хто причетний до Ніжинської вищої школи.

До щорічника увійшла 201 персоналія.

Укладанню видання передувала робота з уточнення фактографічної інформації та біографій персоналій. Кожна персоналія доповнена короткими біографічними відомостями та вміщує інформацію про наукові, творчі здобутки.

Упорядники дотримувались визначення дат за Григоріанським календарем (новим стилем). В загальній хронології розміщені дати осіб, що народжені до 1 лютого 1918 р. (за старим стилем).

Ознайомитися з Календарем можна на сайті бібліотеки: <https://library.ndu.edu.ua/>.

Відгуки та пропозиції щодо даного видання надсилайте за адресою:

Бібліотека імені академіка О. М. Лавровського НДУ імені Миколи Гоголя,
Інформаційно-бібліографічний відділ,
вул. Графська, 2, м. Ніжин, 16600
e-mail: bvbu1890@ukr.net

Січень

1 січня – 70 років від дня народження **Валерія Андрійовича**

Смолія (1950), українського громадського та політичного діяча, історика, директора Інституту історії НАН України. Доктор історичних наук (1985), академік НАН України (1995). Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Голова Українського національного комітету істориків, член Президії Національної спілки краєзнавців України, головний редактор «Українського історичного журналу».

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1971–1972) на посаді асистента кафедри історії. Аспірант (1972), молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник (1973–1986) інституту історії АН України. З 1986 року – завідувач відділу історії, з 1991 – заступник директора, з 1993 – директор. Автор та співавтор близько 800 наукових праць, монографій, підручників. Основний напрям наукових досліджень – національна історія доби середньовіччя та нового часу.

1 січня – 70 років від дня народження **Анатолія Олександровича**

Осипова (1950), доктора філософських наук, професора (2014).

Закінчив Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова, філософський факультет (1977). В 1984 році закінчив аспірантуру Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова. Викладав у вищих навчальних закладах Одеси, Миколаєва, Дніпра. Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1985–1986) на посаді асистента кафедри філософії та політекономії.

З 1997 року обіймає посаду професора кафедри соціології, факультету політичних наук Чорноморського національного університету ім. Петра Могили. Має наукові публікації. В 2008 році ним була опублікована монографія «Онтологія духовності».

1 січня – 65 років від дня народження **Людмили Іванівни**

Мизнікової (1955), асистента кафедри фізики.

Закінчила фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1977). Протягом 1977–1980 років працювала вчителем фізики та математики в школах Донецької області. З вересня 1980 до квітня 1988 року працювала в Ніжинській вищій школі на посаді асистента кафедри фізики.

5 січня – 65 років від дня народження **Петра Юзефовича**

Ліпського (1955), кандидата біологічних наук, професора, академіка Еколого-медичної академії (громадська), віце-президента, проректора з наукової роботи Міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Закінчив біологічний факультет Львівського університету (1977), аспірантуру при Черкаському педінституті (1981). Кандидат біологічних наук (1986), доцент (1988). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1981–1994) на посадах асистента (1981–1986), старшого викладача кафедри зоології (1986–1988), доцента кафедри анатомії, фізіології і шкільної гігієни; завідувача науково-дослідною лабораторією психофізіології і генетики людини (1989–1994). Далі співробітник Київського інституту соціальних і культурних зв'язків. Автор багатьох наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – валеологія.

5 січня (за ст. стилем 24 грудня) – 150 років від дня народження **Василя**

Григоровича Ляскоронського (1860–1928), українського історика, археолога, етнографа, нумізмата і картографа. Професор (1909). Представник історичної школи Володимира Антоновича. Член Київського товариства старожитностей і мистецтв.

В 1909–1922 рр. працював в Історико-філологічному інституті кн. Безбородько у Ніжині на посаді екстраординарного професора кафедри російської історії. Автор багатьох наукових праць, зокрема «История Переяславской земли с древнейших времен до половины XIII ст.», «Киевский Вышгород в удельно-вечевое время», «Северские князья и половцы перед нашествием на Русь монголов», «Спогади про професора В. Б. Антоновича». Дійсний член 7 наукових товариств. Статський радник. Нагороджений чотирма орденами і однією пам'ятною срібною медаллю.

6 січня (за ст. стилем 25 грудня) – 150 років від дня народження **Івана**

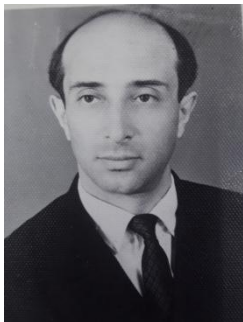

Павловича Козловського (1870–1943), російського історика, археографа, архівіста. Член Історичного товариства Нестора-літописця.

Закінчив Університет святого Володимира у Києві із золотою медаллю (1892). Магістр російської історії (1900). Працював в Історико-філологічному інституті кн. Безбородько у Ніжині (1907–1909) на посаді викладача російської історії. З 1916 до 1918 рр. – директор Ніжинського історико-філологічного інституту (організував у місті історичний архів і музей). Захистив докторську дисертацію (1916). Професор російської історії Північно-Кавказського університету, водночас від 1920 – завідувач Центрального історичного архіву м. Ростов-на-Дону. З 1925 р. – голова Донського суспільства археології та історії мистецтв в місті Ростові-на-Дону.

Головні праці: «Сильвестр Медведев», «Ф. М. Ртищев. Историко-биографическое исследование», «Новая попытка решения вопросов о месте и времени крещения святой княгини Ольги», «Первые почты и первые почтмейстеры в Московском государстве» та ін.

7 січня – 90 років від дня народження **Пінхоса Хаїмовича**

Самородницького (1930–2013), відомого філософа, історика, краєзнавця.

Закінчив Київський університет ім. Т. Г. Шевченка, філософський факультет (1952). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1966–1977). Займав посади викладача, доцента, завідувача кафедри філософії. Кандидат філософських наук (1972). У Ніжині написав книгу «Є такий народець» (про історію єврейського народу). Надрукована в українському журналі «Діалоги» (Єрусалим) та видана окремою книжкою. Був співавтором монографії «Принципи додатковості і матеріалістична діалектика» (1976). Його перу належить краєзнавча розвідка «Батурин». Автор низки наукових статей. У 1977 році виїздить до Львова, а 1980 – до Ізраїлю. Науковий консультант «Енциклопедії єврейського народу» в Єрусалимському університеті.

9 січня – 80 років від дня народження **Алли Василівни Курниш**

(1940), доцента кафедри вищої математики.

Закінчила механіко-математичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1966). Кандидат фізико-математичних наук (1987).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1966 по 2015 рік. Займала посади асистента, викладача (1966–1988), старшого викладача (1988–1991), доцента (1991).

Автор понад 30 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – диференціальні рівняння з періодичним коефіцієнтами.

12 січня (за ст. стилем 1 січня) – 210 років від дня народження **Василя**

Федоровича Домбровського (1810–1845), українського історика, архівознавця, археографа.

Навчався в Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1825–1831), яку закінчив із званням кандидата та медаллю. Після закінчення гімназії почав працювати наглядачем у пансіоні при ліцеї, виконував обов'язки вчителя німецької мови. Під час ніжинського періоду життя Домбровський ґрунтовно опанував класичні мови, вільно розмовляв французькою та німецькою мовами.

Зробив викладацьку кар'єру: викладав у Київському повітовому училищі, Київській губернській та Першій Київській гімназіях (1833–1838). Від 1837 викладав історію в Університеті Св. Володимира та Київському інституті шляхетних дівчат; від 1840 р. обіймав посаду екстраординарного професора на кафедрі російської історії університету.

Редактор історичного відділу «Памятников, издаваемых Временною комиссиею для разбора древних актов» (1843–1844). У 1844 році обраний членом Копенгагенського королівського товариства північних антикваріїв.

У 1845 році нагороджений орденом Святого Станіслава III ст.

12 січня – 95 років від дня народження **Романа Львовича**

Гуревича (1925 – ?), кандидата філологічних наук, доцента.

Закінчив Ленінградський педагогічний інститут іноземних мов (спеціальність – англійська філологія) (1949). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1949–1995) на посадах викладача, доцента, завідувача кафедри англійської мови. Кандидат філологічних наук (1970). Організатор і фундатор факультету англійської мови. Відмінник народної освіти (1975). Основний напрям наукових досліджень – експериментальна фонетика. Викладав такі курси: теоретична фонетика англійської мови, практична фонетика і практика англійської мови.

Підготував та опублікував низку наукових статей та навчально-методичних посібників для студентів. Керував гуртком виразного читання факультету англійської мови і студентським театром інституту.

Інвалід Великої Вітчизняної війни: мав два тяжких поранення, контузію, які отримав у 1943 та 1944 рр. у лавах II українського фронту. Брав участь в обороні Полтави, Кременчука, Кіровограда.

13 січня – 60 років від дня народження **Тетяни Іванівни Агаєвої**

(Тверітінової) (1960), кандидата філологічних наук, доцента.

Закінчила Полтавський державний педагогічний інститут імені В. Г. Короленка (1984). Захистила дисертацію на здобуття ступеня кандидата філологічних наук у 1993 році. Працювала у Ніжинській вищій школі (1987–2004) на посадах асистента, старшого викладача, доцента кафедри світової літератури та історії культури. Основний напрям наукових досліджень – історія російської літератури 19 ст.

З 2004 року працює у Київському університеті ім. Б. Грінченка.

13 січня – 60 років від дня народження **Віталія Олексійовича**

Матвеева (1960), доктора філософських наук, професора кафедри філософської антропології НПУ імені М. П. Драгоманова. Дійсний член-кореспондент Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1985). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1985–2005) на посадах асистента, викладача, старшого викладача, доцента.

Автор близько ста наукових публікацій. З них три монографії: «Проблема самореалізації в сучасному кришнаїзмі», «Кришнаїзм в Україні: проблеми культурно-релігійного діалогу», «Самореалізація особистості: досвід індуїзму та християнства» і три навчальних посібника – з філософії, соціології та релігієзнавства. Основний напрям наукових досліджень – східні релігійно-філософські системи, езотеричне християнство, проблеми самореалізації особистості.

15 січня – 105 років від дня народження **Івана Венедиктовича**

Бровка (1915–2009), випробувача ракетно-космічної техніки, правозахисника.

Закінчив Сталінський ІНО (нині Донецьк, 1939), Вище артилерійське училище в Москві (1941). Учасник 2-ї світової війни, командував гвардійськими мінометними частинами («катюшами»). У 1945 зарахований до спецгрупи ракетників «Постріл», яку очолював С. Корольов. У 60–70-х рр. – активний учасник руху шістдесятників, виступав проти русифікації й денаціоналізації молоді. Зазнав переслідувань від радянської влади. Був співголовою Українського комітету «Гельсінкі-90», у складі його делегації виступав на засіданні Гельсінської Громадської Асамблеї у Празі (жовтень 1990).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1963–1967) на посаді доцента кафедри педагогіки і психології. Кандидат педагогічних наук (1956). Автор багатьох літературознавчих праць.

17 січня – 80 років від дня народження **Валентини Михайлівни**

Каневець (1940), педагога.

Закінчила природничий факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1963). Працювала у Ніжинській вищій школі (1964–2004). Займала посади лаборанта (1964–1971), асистента (1971–1982), старшого викладача (1985–1998). Відмінник освіти України (1995). Автор понад 30 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – ентомологія.

18 січня – 65 років від дня народження **Тетяни Петрівни**

Генералова (1955), психолога, доцента, Члена Українського союзу психотерапевтів, керівник Київського відділення символдрами.

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, філософський факультет (відділення психології) (1979). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1979–1984) на посаді асистента кафедри педагогіки і психології, вела курс загальної, вікової та педагогічної психології.

Автор понад 20 статей у фахових журналах. Автор і співавтор книг з проблем консультативної психології та психотерапії.

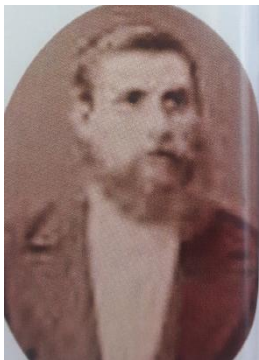
20 січня – 95 років від дня народження **Ганни Іванівни**

Аржанової (1925–1992), філолога, доцента.

Закінчила Саратовський державний педагогічний інститут, філологічний факультет (1947). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1967–1985). Займала посади доцента кафедри педагогіки і психології (1968–1972), завідувача кафедри психології (1968–1972). Кандидат педагогічних наук (1951). Автор понад 20 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – проблеми психології вищої школи, зокрема, формування майбутнього вчителя.

22 січня (за ст. стилем 10 січня) – **185 років від дня народження**

Григорія Васильовича Малеванського (1840–1919), філософа, богослова, перекладача.

Працював в Історико-філологічному інституті кн. Безбородько у Ніжині (1907–1909) на посаді екстраординарного професора філософії (1883–1905), інспектора Інституту (1899–1905) та член Правління (1895–1897). Його батько – священник, родом із Ніжина, належав до старовинного польського шляхетського та дворянського роду – герба Яструбець або Ястшембець, який вперше зустрічається в документах, датованих 1386 роком.

Нагороджений Орденом Святої Анни 3-го ступеня (1895), Орденом Святого Станіслава 3-го ступеня (1890), срібною медаллю на Олександрівській стрічці в пам'ять царювання Імператора Олександра III (1896).

До наукового доробку Малеванського належать історико-філософські і богословські праці та коментовані російськомовні переклади деяких творів Платона, а також понад п'ятдесят критико-бібліографічних статей і рецензій на праці німецьких, англійських, французьких богословів – його сучасників.

23 січня – **180 років від дня народження Володимира Івановича**

Савви (1865–1920), історика, педагога. Члена Московського археологічного товариства (1906), Історичного товариства Нестора-літописця (1907), Історико-філологічного товариства при Історико-філологічному інституті кн. Безбородька в Ніжині (1907).

Випускник НІФІ кн. Безбородька (1888). В 1905–1909 рр. – екстраординарний професор НІФІ, згодом ординарний професор російської історії (1907). Член Правління Інституту (1907–1909). Від 1909 – приват-доцент Харківського університету. Досліджував історію Росії 15–18 ст., Лівобережної та Слобідської України 17–19 ст., брав участь в історико-краєзнавчому русі та поширенні історичних знань.

Праці: «О времени и месте крещения русской великой княгини Ольги» (Харьков, 1890); «К истории духоборцев Харьковской губернии» (Харьков, 1893); «Из Слободской-украинской старины конца XVIII в.» (Нежин, 1906); «К истории о вольнодумстве в гимназии высших наук кн. Безбородко» (Харьков, 1908) та ін.

23 січня – **70 років від дня народження Олександра Васильовича**

Бобиря (1950), педагога, літературознавця, кандидата філологічних наук, професора, декана факультету початкового навчання Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Кандидат філологічних наук, професора.

Закінчив Ніжинський орден Трудового Червоного Прапора державний педагогічний інститут імені М. В. Гоголя (1971). Працював у Ніжинській вищій школі (1973–1985) на посадах асистента кафедри російської і зарубіжної літератури (1973–1982), старшого викладача кафедри російської і зарубіжної літератури (1982–1983), доцента (1984–1985).

З 1985 року працює в Чернігівському державному педагогічному інституті імені Т. Г. Шевченка на посадах завідувача кафедри мови та літератури, а згодом деканом

факультету початкового навчання. Наказом Академії педагогічних наук України від 7 травня 2008 року за багаторічну плідну педагогічну діяльність отримав нагороду – знак «Ушинський К. Д.».

Коло наукових інтересів: проблеми історії української та зарубіжної літератури; актуальні питання літератури для дітей; культурологічні питання.

30 січня – 260 років від дня народження **Василя Григоровича**

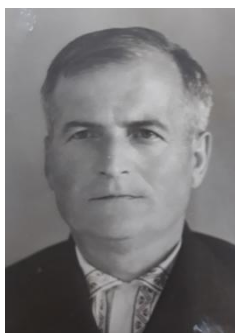
Кукольника (1765–1821), українського наукового і культурно-освітнього діяча, правознавця, ученого-енциклопедиста. Доктор вільних мистецтв, філософії і права. Батько Нестора, Платона та Павла Кукольників.

Навчався у Львівській академії (1790). Від 1803 року – професор Петербурзького Педагогічного університету. У 1803–1817 – придворний викладач римського і цивільного російського права у великих князів Миколи і Михайла Павловичів.

Перший директор Ніжинської Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1818–1821). Офіційно гімназія була відкрита у вересні 1820 р. (однак, за деякими даними, на посаду її директора В. Кукольник був призначений ще у 1818–1819 рр.). Викладав у гімназії майже всі предмети, передбачені навчальним планом. Автор перших у Російській імперії підручників з римського і цивільного російського права.

Помер та похований у Ніжині.

30 січня – 120 років від дня народження **Антон Матвійовича**

Соломахи (1900–1967), доцента (1931), декана фізико-математичного факультету.

Закінчив Київський інститут професійної освіти, фізико-математичний факультет (1926).

Працював у Ніжинській вищій школі (1928–1939; 1943–1967) на посадах голови кафедри математики Ніжинського інституту соціального виховання (1932), декана фізико-математичного факультету (1933–1939), завідувача кафедри математики (1943–1944), доцента кафедри математики та декана фізико-математичного факультету (від 1944). Автор підручника «Теорія і задачник з арифметики» (Х., 1831).

З 1935 до 1940 року був депутатом міської ради. Відмінник народної освіти.

30 січня – 100 років від дня народження **Георгія Яковича Неділька**

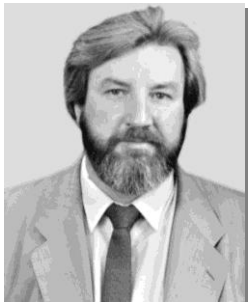
(1920–1993), літературознавця, відомого шевченкознавця.

Закінчив філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Кандидат філологічних наук (1955).

Працював у Ніжинській вищій школі (1958–1987) на посадах доцента кафедри української літератури (з 1960), декана філологічного факультету (1960–1965), завідувача кафедри української літератури (1967–1977). Автор книг «Тарас Шевченко. Семінарій», «Тарас Шевченко. Життя і творчість: книга для учителя», «Тарас Шевченко і Чернігівщина» та більше 200 наукових статей.

Один з організаторів Ніжинського краєзнавчого музею (1967). Похований у Ніжині.

31 січня – 75 років від дня народження **Станіслава Геоцинттовича Солтана** (1945–1998), кандидата філологічних наук (1973), доцента (1980).

Закінчив гуманітарний факультет Новосибірського університету (1967). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1975–1998) на посаді доцента кафедри російської мови, декана філологічного факультету. Автор 14 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – діалектологія російської мови.

Лютый

1 лютого – 70 років від дня народження Володимира Григоровича

Опанасенка (1950), доцента кафедри фізики.

Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1973). Кандидат педагогічних наук (1992). Працював в Ніжинській вищій школі з 1973 по 2015 рік. Займав посади асистента (1978–1991), старшого викладача (1991–1994), доцента (від 1994). Автор понад 40 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – актуальні питання методики викладання математики.

1 лютого – 60 років від дня народження Юрія Івановича Чекана

(1960), українського музикознавця, доктора мистецтвознавства, член НСКУ.

Закінчив історико-теоретичний факультет Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського (1984), а згодом в 1992 році і аспірантуру при ній. Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1986–2001) на посадах викладача (1986–1988), старшого викладача, завідувача кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах (1988–1993).

Співавтор посібника «Музична критика», книги про культуру українських циган «Романодром» (у співавторстві з О.Чекан), монографії «Інтонанційний образ світу» (К., 2009), автор понад 50 наукових і більше 500 музично-критичних статей, більше 20 буклетів до компакт-дисків із записами української музики. У 2013 році Чекану Ю. І. присуджено Премію ім. М. В. Лисенка за музикознавчі праці 2007–2012 років та досягнення в педагогічній діяльності.

10 лютого – 75 років від дня народження Неллі Михайлівни Стрелкової

Закінчила філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1987). Працювала у Ніжинській вищій школі (1975–2004) на посадах лаборанта (1975–1977), інспектора навчального відділу (1979–1987), викладача кафедри російської мови (1987–1989), старшого викладача кафедри історії культури і народознавства, заступника декана філологічного факультету (1989–2004).

Основний напрям наукових досліджень – стилістика творів М. В. Гоголя, культура та стилістика рідної мови. Автор понад 20 наукових праць. Пише вірші. Має два поетичні збірники: «Круговерть» (2004), «Философия жизни» (2008).

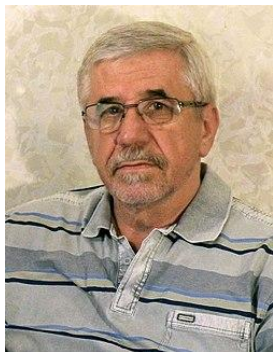
11 лютого – 65 років від дня народження Олега Григоровича

Баранкова (1955), доцента історико-юридичного факультету університету, секретаря Ніжинської міської ради, в. о. міського голови.

Закінчив історичний факультет Чернігівського педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка (1980). Кандидат педагогічних наук (1993). Працював у Ніжинській вищій школі (2001–2012), займав посаду доцента кафедри всесвітньої історії (2001–2008), доцента кафедри права та методики викладання історико-юридичних дисциплін. Автор понад 80 наукових праць, підручників та навчально-методичних посібників. Основний напрям наукових досліджень – історіографія всесвітньої історії, методика викладання історії та розвиток полікультурної освіти в Україні та за кордоном.

13 лютого – 65 років від дня народження Павла Петровича

Горностаєв (1955), український психолог, фахівець в галузі психології особистості, соціальної психології та психотерапії, доктор психологічних наук, професор.

Завідував лабораторією психології малих груп та міжгрупових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, з 2018 – є головним науковим співробітником цієї лабораторії. Він засновник та головний редактор журналу «Психодрама та сучасна психотерапія».

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1987–1989) на посаді старшого викладача кафедри психології. Відмінник освіти України (1999). Автор понад 240 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – психологія особистості, соціальна психологія, зокрема – психологія малих груп, психологічні теорії ролей.

14 лютого – 60 років від дня народження Валентини

Володимирівни Сотник (1960).

Закінчила Луцьке педагогічне училище, відділення дошкільного виховання (1979), Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, історичний факультет (1988). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1988–1991) на посаді викладача кафедри історії КПРС та наукового комунізму, асистента кафедри загальної соціології.

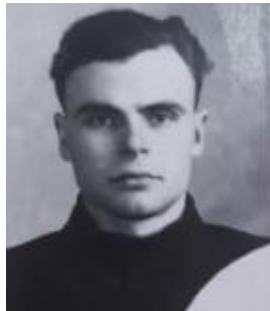
17 лютого – 100 років від дня народження Івана Даниловича

Дикого (1920–2006). Закінчив робітфак при НІНО та філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1940).

Працював у школах Житомирщини. Під час Другої світової війни потрапив у німецький полон та концтабір. Вчителював у школах Ніжина та району, викладав українську мову та літературу, німецьку мову, малювання. Літературний гарт здобував у літературній студії інституту, якою на той час керував доцент кафедри української літератури, поет Микола Сайко. Писав вірші, які друкувались у місцевих газетах та колективних збірках. Автор спогадів про Ніжинську вищу школу та її викладачів, які увійшли до збірника «І дорогий, і незабутній» (упоряд. Т. Пінчук).

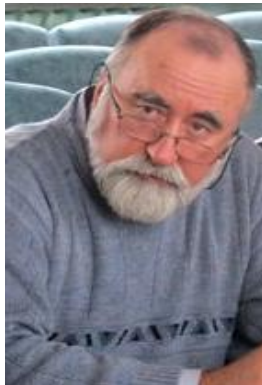
19 лютого – 85 років від дня народження Дмитра Васильовича

Пархоменка (1935).

Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1959). Працював у Ніжинській вищій школі (1963–1996) на посаді старшого лаборанта кафедри фізики.

19 лютого – 65 років від дня народження Олександра Сергійовича

Вобленка (1955), старшого викладача кафедри біології.

Закінчив факультет мисливствознавства та звіроловства Московського хутового технікуму (1973), Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, природничий факультет (1985).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1984 року. Займав посади асистента кафедри зоології, викладача, старшого викладача (від 1994). Автор понад 50 наукових праць та навчально-методичних посібників. Основний напрям наукових досліджень – фауністика, систематика, біологія та етологія перетинчастокрилих комах, птахів та ссавців.

19 лютого – 60 років від дня народження Ірини Миколаївни Пінчук

(1960), кандидата педагогічних наук (1995), доцента, заслуженого працівника соціальної сфери.

Закінчила Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, філологічний факультет (1982). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1991–1999) на посаді асистента (1991–1995), старшого викладача кафедри педагогіки (1995–1997), доцента (за сумісництвом) (1998–1999). З 1997 року працювала на посаді директора Ніжинського районного центру соціальних служб для молоді. В 2004 році Постановою Кабінета Міністрів України призначено заступником директора Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді, де працювала до 2008 року.

В даний час працює в Міністерстві соціальної політики України на посаді начальника Управління інтегрованих соціальних послуг.

21 лютого – 95 років від дня народження Олени Володимирівни

Плашевської (1925–2007), педагога, відмінника освіти України, члена Національної спілки журналістів України.

Закінчила факультет російської мови та літератури Одеського педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського (1953), Львівський державний університет ім. І. Я. Франка (1957). Кандидат філологічних наук (1959), доцент (1963). Учасник Другої світової війни (1941–1945).

Працювала у Ніжинській вищій школі (1976–1999) на посадах доцента кафедри російської та зарубіжної літератури, кафедри світової літератури та історії культури. Основний напрям наукових досліджень – зарубіжна література 17–18 ст.

22 лютого – 60 років від дня народження Антоніни Іванівни

Конончук (1960).

Закінчила Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького (КНПУ ім. М. Драгоманова) (1983). Кандидат педагогічних наук (1990).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1983 року на посадах лаборанта (1983–1984), асистента (1984–1990), старшого викладача (1990–1991), доцента (з 1991) на кафедрах педагогіки, педмайстерності, соціальної педагогіки і соціальної роботи (з 2002). Заступник декана історико-правознавчого факультету (1999–2002), декан факультету психології та соціальної роботи (2002–2016).

Відмінник освіти України (2002), нагороджена знаком МОН України «Софія Русова» (2005), а також Почесною грамотою Національної академії педагогічних наук України (2014). Депутат Ніжинської міської ради XXIV скликання.

У своєму педагогічному доробку А. І. Конончук має понад 120 наукових та науково-методичних праць, в тому числі 7 – з грифом МОН України, 43 – у фахових виданнях. Основний напрям наукового дослідження – теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників у вищому навчальному закладі.

Березень

1 березня – 85 років від дня народження Галини Данилівни Грози (1935–1999).

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, філологічний факультет, романо-германське відділення (1957).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1962–1999) на посадах старшого викладача кафедри іноземних мов (1962–1979), декана філологічного факультету (1979–1980), старшого викладача кафедри німецької мови (1991–1999). Основний напрямок наукових досліджень – методика викладання іноземних мов.

Має наукові праці.

5 березня – 80 років від дня народження Людмили Мусіївни Циндрик (1945–1995), оперної та концертно-камерної співачки (колоратурне сопрано), педагога.

Дитячі роки пройшли в смт. Куликівка на Чернігівщині. Вокальну освіту здобула в Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя у заслуженої артистки України Марії Бровченко.

Закінчила Московську консерваторію ім. П. Чайковського. Народна артистка Киргизії. Солістка Фрунзенського театру опери та балету (1972–1983). Доцент Алма-Атинської консерваторії (1983). Активістка товариства «Україна» в Алма-Аті.

5 березня – 70 років від дня народження Надії Василівни Івченко (1950).

Закінчила Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, факультет англійської мови (1972). Має у творчому доробку поетичні збірки: «Герої кольорових снів» (Ніжин, 2000), «Тонка межа» (Ніжин, 2004), «Я б світ змінила...» (Ніжин, 2011). Має переклади англійських поетів-класиків на українську та російську мови. Також займається українсько-російським перекладом поетичних творів. Деякі переклади вміщені у підручнику Харитонова І. К. «Порівняльні переклади поезій» (Ніжин, 2007).

8 березня – 165 років від дня народження Олександра Олексійовича Мусіна-Пушкіна (1855–1918), графа, сенатора (1913), державного діяча в галузі освіти, попечителя НІФІ князя Безбородька, гофмейстера.

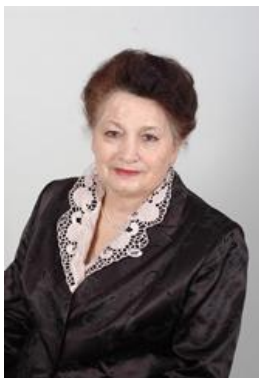

Закінчив Санкт-Петербурзький університет (1879). Працював у Міністерстві народної освіти (1880–1890), з 1890 року – член Ради міністра народної освіти. Попечитель Одеського і Петербурзького навчальних округів. З березня 1880 до 1920 року перебував почесним попечителем Історико-філологічного інституту князя Безбородька в Ніжині.

Автор видань: «Збірник статей з питань шкільної освіти на Заході і в Росії» (С.-Петербург, 1913), «До питання про взаємовідносини сім'ї та школи» (С.-Петербург, 1914),

«До питання про університетську освіту» (П., 1915), «Про Ніжинський історико-філологічний ліцей» (К., 1902) та інші.

8 березня – 80 років від дня народження Євгенії Іванівни

Коваленко (1940), кандидата педагогічних наук (1975), доцента (1981), професора (2003), завідувача кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Закінчила Запорізький державний педагогічний інститут (1964). Працює в університеті з 1988 року. Займала посади доцента кафедри педагогіки (1988–2003), завідувачка кафедри педагогіки (від 1998). Має понад 200 публікацій наукового та навчально-методичного характеру. За її редакцією і у складі авторського колективу було підготовлено і видано 15 навчальних та навчально-методичних посібників, значна частина яких з грифом Міністерства освіти і науки України.

Відмінник народної освіти України (1990), нагороджена Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1980), Почесною Грамотою Верховної Ради України (2003), знаком МОН України П. Могили «За наукові досягнення» (2007).

Наукова проблема над якою працює: «Теоретичні основи формування творчої особистості в педагогіці України в ХХ ст.» та «Педагогічна спадщина С. Русової.»

9 березня – 115 років від дня народження Вадима Олександровича

Дорошенка (справжнє прізвище – Дрочинський) (1905–1944), українського мовознавця і перекладача. Кандидат філологічних наук (1935).

Закінчив Кам'янець-Подільський інститут народної освіти (1929). Від 1930 – у Харкові викладав філологічні дисципліни у геодезичному інституті; одночасно працював у мовній редакції Державної радіостанції перекладачем. Від 1934 – у Криворізькому педагогічному інституті – завідувач кафедри мовознавства; від 1936 – завідувач кафедри загального мовознавства Ніжинського педагогічного інституту.

У червні 1938 арештований як «учасник української контрреволюційної націоналістичної повстанської організації», підозрюваний у зв'язках з «ворогом народу» В. Затонським, засудженим до розстрілу Чернігівським обласним судом. Рішенням Верховного Суду УРСР від 3. 05. 1939 виправданий, після тортур звільнений. У січні 1941 знову заарештований і засуджений до розстрілу, який замінено на 10 років таборів. Загинув 30 грудня 1944 року. Реабілітований 1956.

Автор книги «Іван Франко в моїх спогадах» (Львів, 1997). Життя Дорошенка склало основу сюжету книги його дружини Ольги Мак «З часів ежовщини. Спогади» (Мюнхен, 1954).

17 березня – 125 років від дня народження Олексія Івановича

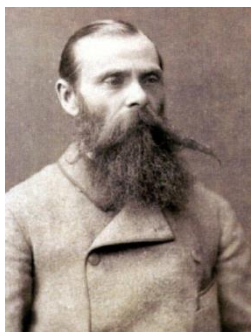

Панфьорова (1895–?), кандидата філологічних наук (1945), доцента (1926).

Закінчив Саратовський державний університет, факультет суспільних наук (1925). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1950–1961) на посаді доцента кафедри російської літератури. Автор 40 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – творчість російських радянських письменників.

Учасник Другої світової війни.

21 березня – 180 років від дня народження **Франтішека**

Казимировича **Богушевича** (1840–1900),

білоруського поета, одного з засновників нової білоруської літератури, активного учасника визвольного руху Білорусі під керівництвом Кастуся Каліновського.

Навчався в Ніжинському Юридичному ліцеї князя Безбородька (1865–1868). Працював понад 15 років на різних правових посадах у містах Чернігівщини, зокрема і в Ніжині. Займав посади слідчого окружних судів у Чернігові, Борзні, Конотопі.

Саме в ліцеї під впливом творчості Т. Г. Шевченка він почав писати свої твори. Видав дві поетичні збірки «Дудка беларуская» та «Смык беларускі» в 1891 році в Кракові (тодішня Австро-Угорщина).

21 березня – 80 років від дня народження **Тетяни Василівни**

Ковалюк (1940), кандидата педагогічних наук (1978), доцента (1986).

Закінчила Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського зі спеціальності хорового диригування (1966). Протягом 1968 – 1979 років - артистка оркестру Оперної студії при Київській консерваторії.

У Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя працювала на посаді старшого викладача, доцента кафедри методики музичного виховання, співів і хорового диригування (1979–1987).

З вересня 1987 року переведена на роботу в Київський педагогічний інститут ім. О. М. Горького на відповідну кафедру.

22 березня – 95 років від дня народження **Прокопа Дмитровича**

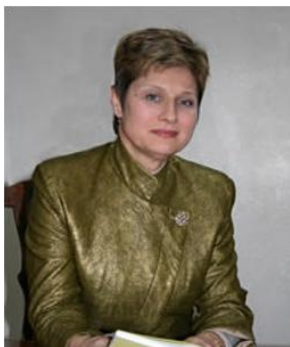
Мисника (1915–1977), українського письменника, літературознавця, критика. Учасник радянсько-фінської та Другої світової воєн.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут (1938). Працював викладачем кафедри української мови (1938–1940).

Член Спілки письменників (1956). Працював головним редактором журналів «Література в школі», «Українська мова і література в школі». Досліджував питання теорії літератури. Автор низки літературно-критичних статей про творчість Т. Шевченка, О.

Довженка, Ю. Яновського, О. Гончара, М. Стельмаха, Ю. Мушкетика та ін. Співавтор підручника «Українська радянська література» для 10-го кл. (1966). Написав повісті «Старовинний перстень з черепашкою» (1975), «Ціцеронові лаври» (1981), зб. оповідань «Соната сподівання» (1978).

24 березня – 60 років від дня народження Світлани Володимирівни

Тезікової (1960), декана факультету іноземних мов (1997), кандидата педагогічних наук (1994), доцента, Відмінника освіти України.

Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя (1981).

У Ніжинській вищій школі працює з 1981 року на посадах завідувача кабінету естетики, асистента, старшого викладача, доцента, заступника декана факультету іноземних мов.

З 2000 року керує Центром порівняльних педагогічних досліджень Ніжинського державного університету. З 2002 року є керівником робочої групи Міністерства освіти та науки України щодо розробки галузевого стандарту вищої освіти за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», а пізніше «Філологія. Іноземна мова» за педагогічним спрямуванням.

Автор понад 50 наукових публікацій, серед яких статті, методичні рекомендації, навчальні посібники, монографії. Основний напрям наукових досліджень – порівняльна педагогіка, методика навчання іноземних мов молодших школярів, проблеми підготовки педагогічних кадрів у різних освітніх системах.

25 березня – 60 років від дня народження Олени Миколаївни

Моціяки (1960), кандидата філологічних наук (1987), доцента (1992).

Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту в 1981 р. Працювала у Ніжинській вищій школі з 1981 року по 2018 рік на посадах лаборанта (1981–1983), аспіранта (1983–1986), доцента (з 1992). Основний напрям наукових досліджень – український романтизм та історія української літератури першої половини XIX ст. в цілому.

26 березня – 60 років від дня народження Миколи Олександровича

Шумського, українського диригента, баяніста, педагога, громадського діяча.

Заслужений артист України (1996), доцент (1997), народний артист України (2016), професор (2018), завідувач кафедри інструментально-виконавської підготовки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, член Національної Всеукраїнської музичної спілки (1993), Відмінник освіти України (1995). Нагороджений почесною відзнакою НМАУ ім. П. І. Чайковського – «Орден за видатні досягнення у музичному мистецтві» (2008).

Закічив Хмельницьке музичне училище (1980), Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського (1985). Працює в Ніжинській вищій школі з 1985 року. Займав посади викладача (1985–1989), старшого викладача (1989–1997), доцента (з 1997). З 2002 року очолює кафедру інструментально-виконавської підготовки факультету культури і мистецтв НДУ ім. М. Гоголя. З 1985 року є Художнім керівником Оркестру народних інструментів НДУ імені Миколи Гоголя.

28 березня – 65 років від дня народження Людмили Анатоліївни Дерев'янка (1955), кандидата педагогічних наук (1993), доцента кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Закінчила музично-педагогічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. А. С. Пушкіна (1972), аспірантуру при Харківському державному педагогічному інституті ім. Г. С. Сковороди (1993). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя на посаді викладача кафедри вокально-хорової і педагогічної майстерності (1987–1994).

Далі - педагог кафедри академічного та естрадного вокалу Київського університету імені Бориса Грінченка, керівник студентського наукового гуртка «Бельканто».

29 березня – 105 років від дня народження Олександра Федоровича Удовиченка (1915 –?).

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут, фізико-математичний факультет (1937). Вчителював у сільських школах Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області.

Працював в Ніжинській вищій школі (1954–1976) на посадах асистента (1954–1957), старшого лаборанта (1958–1959), старшого викладача кафедри математики (1973–1976).

Учасник Другої світової війни. Має бойові нагороди.

30 березня – 120 років від дня народження Леся Гоміна (Олександра Дмитровича Королевича) (1900–1958), письменника доби Розстріляного відродження. Член Спілки письменників України (1934).

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, історико-філологічний факультет (1924).

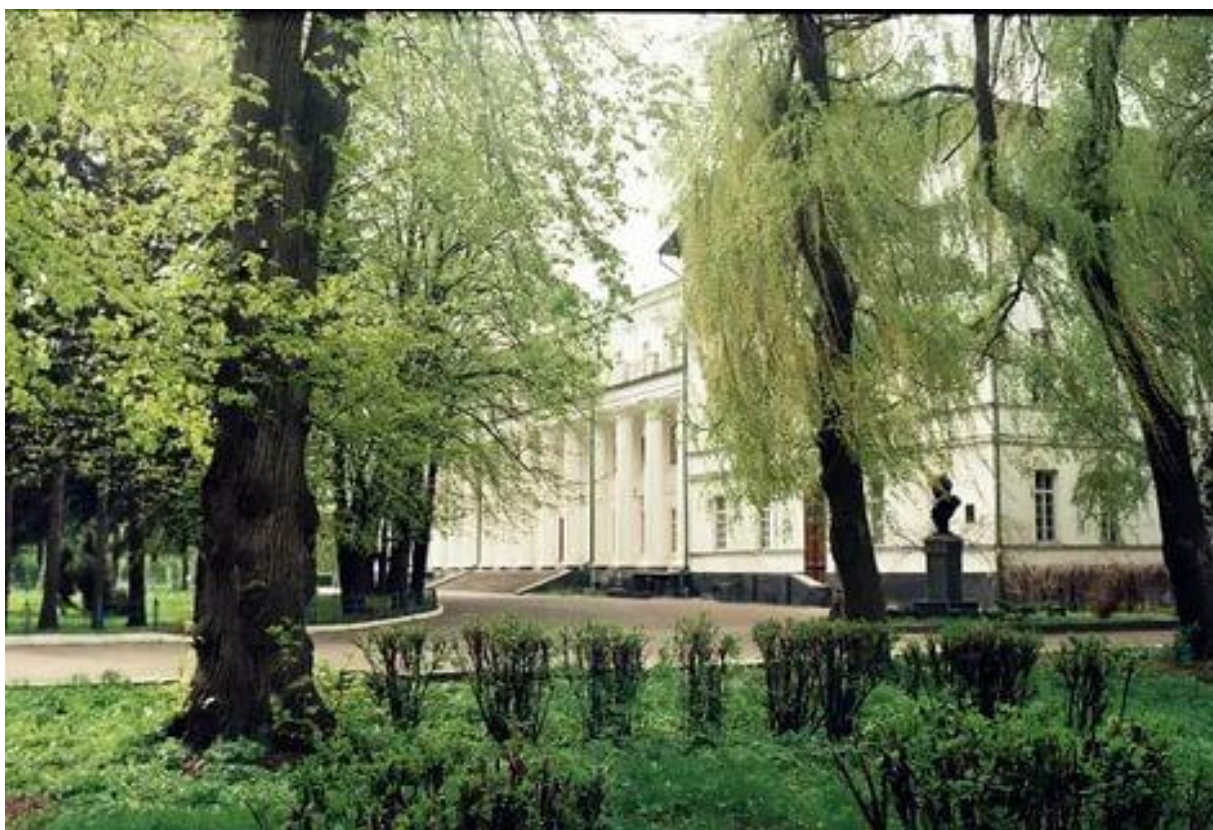
Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1939–1941; 1944–1957) на посадах викладача, старшого викладача кафедри української літератури. Був заступником директора із заочної освіти (1944–1953). Цікаві й нині його дослідження, присвячені історії інституту «До питання студентського страйку 1905 р. в Ніжині», «З минулого Ніжинського інституту», «Визвольна війна 1648–1654 р. в народнопоетичній творчості».

За педагогічну діяльність під час війни Лесь Гомін був нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 г.» та значком «Отличник народного образования».

Після війни Лесь Гомін повернувся до Ніжинського педінституту, де почав працювати над новим романом «Люди», в основу якого лягли події, пов'язані з життям Ніжинської вищої школи в перший рік війни. У 1957 р. його було звинувачено у послабленні пильності, сприянні нездоровим настроям і звільнено з роботи. Письменник переїхав до Черкас. Помер 16 січня 1958 р. Похований у Черкасах.

Квітень

4 квітня – 190 років від дня народження **Кирила Олексійовича**

Царевського (1830–1894), правника, архівіста, бібліотекаря.

Освіту здобув у Ніжинському Юридичному ліцеї кн. Безбородька, пізніше закінчив юридичний факультет Університету св. Володимира у Києві (1852) зі ступенем кандидата. Працював в Ліцеї (1853–1865) на посаді в. о. професора цивільних законів і законів державного благоустрою з 1860 р. – бібліотекар ліцею. 1865 р. – обраний бібліотекарем та завідувачем КЦАДА Ун-ту св. Володимира. Працював на цій посаді до кінця життя. За тривалу і самовіддану службу нагороджений кількома орденами.

Основні праці: «О практических занятиях при изучении права в высших учебных заведениях (1858); «О существе юридического формализма» (1860); «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородко» (1881) та ін.

4 квітня – 130 років від дня народження **Миколи Костьовича**

Волинського (1890–1990), українського мовознавця, педагога. Кандидат педагогічних наук (1949).

Закінчив Острозьку класичну гімназію (1910). Навчався у С.-Петербурзькому університеті (1910–1911), звідки був відрахований за участь у студентському українофільському русі.

В 1911 році вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, звідки був відрахований в 1915 як один з організаторів відзначення 100-річчя Т. Шевченка. Закінчив Харківський університет (1917). Учителював (1917–1920).

Працював викладачем Ніжинського педагогічного інституту (1920–1929) на посаді лектора української мови і літератури.

11 квітня – 205 років від дня народження **Костянтина Сергійовича**

Фрейнда (1815–1855), полковника, командира Празького резервного піхотного полку.

Випускник Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородько (1834). Випускник Дворянського полку (1837). Командир Празького піхотного полку, загинув на Малаховому кургані. Нагороджений орденом Св. Анни 2-го ст., орденом Св. Володимира 4-го ст. з бантом «в нагороду за відмінну мужність і хоробрість, надані їм в боях проти турків при облозі в 1854 р. фортеці Сілістри».

(Фрагмент картини «Штурм Малахового кургану 27 серпня (8 вересня) 1855 р.» - командир Празького полку, полковник Фрейнд веде солдатів в атаку)

13 квітня – 85 років від дня народження **Анатолія Костянтиновича**

Стельмаха (1935–2004), кандидата філологічних наук (1979), доцента (1982).

Закінчив філологічний факультет Черкаського педагогічного інституту (1962), вищі педагогічні курси при Київському державному інституті іноземних мов (1966).

Працював у Ніжинській вищій школі (1966–2001). Займав посади старшого викладача англійської мови (1968–1971), старшого викладача іноземних мов (1971–1974), заступника декана філологічного факультету (1974–1978), старшого викладача кафедри іноземних мов (1978–1979), завідувача кафедри іноземних мов (1978–2001). Автор 10 наукових праць. Основний напрям наукових

досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефахових факультетах.

14 квітня – 85 років від дня народження **Світлани Степанівни**

Яковлевої (1935).

Закінчила фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (нині КНПУ ім. М. Драгоманова) (1956), та аспірантуру при цьому вузі (1963).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1984–1994) на посаді старшого викладача кафедри фізики. Автор понад 20 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – проблеми професійної підготовки студентів з фізики.

15 квітня – 135 років від дня народження **Миколи Федоровича**

Даденкова (1885–1955), українського радянського педагога, професора.

Закінчив Ніжинський Історико-філологічний інститут кн. Безбородька (1910). У студентські роки розпочав наукову роботу. Працював у Ніжинському ІНО, згодом педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1928–1941) на посаді завідувача кафедри педагогіки. Очолював відділ історії педагогіки Інституту педагогіки УРСР.

Автор праць з історії педагогіки й естетичного виховання, зокрема: «Життя, діяльність і педагогічні ідеї А. С. Макаренка» (1949); «Історія педагогіки» (1947).

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

15 квітня – 110 років від дня народження Юрія Андріановича Савченка (1910–1974).

Закінчив Київський художній технікум (1930), Ніжинський педагогічний інститут, літературний факультет (1939). Працював в інституті (1939–1941; 1945–1974). Займав посади старшого викладача кафедри російської і зарубіжної літератури, в. о. заступника декана історико-філологічного факультету (1963–1965). Має наукові публікації. Відмінник народної освіти. Нагороджений медаллю «За трудову відзнаку».

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною».

16 квітня – 60 років від дня народження Олексія Петровича Бучина (1960), кандидата філософських наук (1993), доцента кафедри філософії.

Закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1986), аспірантуру при Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова (1989–1992).

Працює в університеті з 1986 року. Займав посади асистента, старшого викладача, доцента (з 1994), завідувача кафедри філософії (1994–2004). Автор понад 20-ти наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – методологічні проблеми соціальної філософії, логіки і філософії науки.

17 квітня – 110 років від дня народження Олени Гіллелівни Козакової (1910–?).

Закінчила Київський фізико-хіміко-математичний інститут, фізико-математичний факультет (1938).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1939–1941; 1944–1970) на посадах асистента, старшого викладача та в. о. завідувача кафедри фізики (1969–1970).

18 квітня – 120 років від дня народження Григорія Івановича Копила (1900–?).

Закінчив Ніжинський інститут народної освіти, факультет соціального виховання (1926), Московський педагогічний інститут, педагогічний факультет (1941). З 1921 до 1945 року працював вчителем математики в школах Полтавської та Харківської областей.

У Ніжинській вищій школі працював на посаді старшого викладача кафедри педагогіки (1945–1958). Вів курси «Історії педагогіки» та «Шкільної гігієни».

24 квітня – 110 років від дня народження Марка Івановича Повода

(1910–1985), кандидата філософських наук (1947), доцента (1948), ректора Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1954–1963).

Закінчив історико-економічний відділ соціально-економічного факультету Дніпропетровського інституту народної освіти (1933).

Працював у Ніжинській вищій школі (1935–1941; 1946–1963). Займав посади декана факультету мови і літератури (1936–1949), старшого викладача кафедри філософії (1935–1941), завідувача кафедри філософії (1949), завідувача кафедри марксизму-ленінізму (1950). За його ініціативи у Ніжині був відкритий перший на Україні

музично-педагогічний факультет (1958), створена кафедра музики та співів. У 1941–1942 рр. – старший викладач кафедри марксизму-ленінізму Уральського педінституту.

Учасник бойових дій у Другій світовій війні (1942–1945). Нагороджений орденами та медалями. Автор 17 наукових праць.

25 квітня – 100 років від дня народження Івана Васильовича Сенчука

(1920–?), кандидата філологічних наук (1962), доцент (1971).

Закінчив Глухівський учительський інститут (1946–1948), Сумський педагогічний інститут, мовно-літературний факультет (1949–1951), річні курси мовників при Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка (1952).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1952–1972) на посадах асистента (1952), викладача (1953–1954), старшого викладача (1955–1965), в. о. декана філологічного факультету (1965–1967), доцента кафедри української мови (1971–

1972). Автор понад 20 наукових праць.

Основний напрям наукових досліджень – мова творів українських письменників.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений медалями «За трудову доблесть», «За перемогу над Німеччиною».

27 квітня – 60 років від дня народження Олени Анатоліївни Кавунник

(1960), доцента кафедри музичної педагогіки та хореографії, кандидата мистецтвознавства .

Закінчила теоретичний відділ Сумського музичного училища (1979), Київську державну консерваторію імені П. І. Чайковського (1985).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1985 року на посадах асистента (1985–1990), старшого викладача (1990–2011). У 2011 році захистила кандидатську дисертацію. У 2015 році присвоєно вчене звання доцента кафедри музичної педагогіки та хореографії.

Член Національної всеукраїнської музичної спілки, журналістка, музично-громадський діяч.

Має більше 100 публікацій. Основний напрям наукових досліджень – історичне музикознавство, регіональна проблематика музичного краєзнавства.

27 квітня – 135 років від дня народження Степана Пилиповича Постернака (1885–1938), бібліотекознавця,

бібліографа, організатора бібліотечної справи в Україні, педагога, історика освітнього руху, громадського діяча.

Вищу освіту здобував у Ніжинському історико-філологічному інституті князя Безбородька (1905–1908) та Імператорському Санкт-Петербурзькому університеті (закінчив у 1911 р.). У студентські роки брав активну участь у подіях 1905 р., за що піддавався покаранням: заарештований 1906 р., відсидів кілька місяців у Ніжинській в'язниці, звідки вийшов за амністією.

Учений секретар Комісії енциклопедичного словника УАН (1924), керівник секції історії освіти в Україні (1929); директор Всенародної бібліотеки України (1923–1929) (зараз НБУ ім. В. І. Вернадського). За активну антирадянську діяльність засуджений до смертної кари (1938). Реабілітований посмертно в 1989 році.

28 квітня – 70 років від дня народження Євгенії Матвіївни Страшко (1950), в.о. завідувача кафедри історії України,

кандидата історичних наук (1977), доцента (1983).

Закінчила історичний факультет Пензенського державного педагогічного інституту, аспірантуру при Московському державному педагогічному інституті.

З 1982 р. працює у Ніжинській вищій школі. З 1990–2007 рр. займала посаду завідувача кафедри історії України. Основний напрям наукових досліджень: середньовічна та нова історія України, історичне краєзнавство, гендерні студії.

Автор близько 80 праць, у т. ч. посібників «Нариси історії України (XIX – поч. XX ст.)». – Ніжин, 2001, «Історія України: Тести. 6-11 класи». - К., 2008 (рекомендований МОН України), «Державна атестація з історії: історія України та історія слов'янських народів. – Ніжин. – 2009 (у співавторстві) та ін.

29 квітня – 70 років від дня народження Миколи Григоровича Криловця (1950), завідувача кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, доктора педагогічних наук, професора.

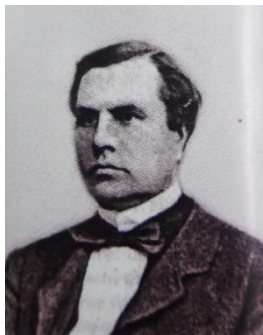
Закінчив природничо-географічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1976) (нині Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1983 р. на посадах асистента (1983–1990), старшого викладача (1990), заступника декана природничо-географічного факультету (1990–2003), доцента (1991–2009), професора (2009–2013), завідувача кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи (2013).

Відмінник освіти України (1995). Нагороджений медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» (2015), медаллю «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2019).

Основний напрям наукових інтересів – методичні засади підготовки майбутніх педагогів. Автор понад 190 публікацій, серед яких наукові статті, навчально-методичні посібники, навчальні програми та методичні рекомендації.

29 квітня – 205 років від дня народження **Єгора Павловича**

Стебліна-Камінського (1815–1882), Віленського губернатора, таємного радника, педагога, талановитого керівника.

Закінчив Імператорський Харківський університет (1836). Учитель російської та німецької мов Камянець-Подільської та Вінницької гімназії, Київського інституту шляхетних дівичь, директор училищ Київської губернії.

Директор Юридичного ліцею князя Безбородька та Ніжинської класичної чоловічої гімназії (1855–1866). Ліцей при ньому був центром суспільного і розумового розвитку. Він значно поповнив фонди бібліотеки ліцею, відкрив кабінет природної історії із 4600 експонатами мінералів і опудал тварин та птахів, а також мюнцкабінет.

30 квітня – 60 років від дня народження **Георгія Дмитровича**

Бялковського (1960), кандидата хімічних наук (1987).

Закінчив Київський університет ім. Т. Г. Шевченка, хімічний факультет (1982) та аспірантуру (1985).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1985–1996). Займав посаду асистента кафедри хімії. Має наукові публікації.

Май

1 травня – 110 років від дня народження Федора Степановича

Харлана (1910–?), старшого викладача кафедри математики.

Закінчив Білоруський державний університет, фізико-математичний факультет (1938). Викладав математику в Полоцькому будівельному технікумі (1938–1939), Білоруському сільськогосподарському інституті (1940–1941), Витебському педагогічному та Оршанському учительському інститутах (1945–1950).

Працював у НДПІ ім. М. В. Гоголя (1950–1967) на посадах старшого викладача (1950–1954; 1962–1967), в. о. завідувача кафедри математики (1954–1959), декана фізико-математичного факультету (1959–1962). Перебував на посаді декана математичного факультету (1969–1974) Витебського державного університету (Білорусь). Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними орденами і медалями.

1 травня – 85 років від дня народження Григорія Васильовича

Самойленка (1935), завідувача кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу, доктора філологічних наук (1988), професора (1989).

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1963), аспірантуру (1967–1970), докторантуру (1980–1982).

З 1970 р. працює в Ніжинській вищій школі на посадах декана філологічного факультету (1972–1974, 1988–2004), зав. кафедри російської та зарубіжної літератури (1974–1988), історії культури, літератури та народознавства (1991–2003), російської і зарубіжної літератури та історії культури (2003–2016), слов'янської філології, компаративістики та перекладу (з 2016 р. - дотепер).

Є одним із фундаторів українського гоголезнавства. Автор понад 600 наукових праць, у тому числі 64 монографій, навчальних посібників, бібліографічних покажчиків, засновник і відповідальний редактор наукового збірника «Література та культура Полісся» (з 1990 р. вийшло 97 випусків) та редактор «Наукових записок НДУ імені М. Гоголя. Філологічні науки» (1997–2019), керівник Центру регіонального вивчення культури Полісся. Основний напрям наукових досліджень пов'язаний з вивченням української та російської літератур, методики їх вивчення, регіональної культури, бібліографії.

Заслужений діяч науки і техніки України (2006), відмінник народної освіти України (1982), Казахстану (1980), лауреат державної літературно-мистецької премії ім. М. Гоголя (2013), лауреат обласної літературної премії ім. М. Коцюбинського (1999), премії в галузі науки і вищої освіти ім. Г. Вороного (2011), літературно-мистецької премії ім. Л. Глібова (2016), міжнародної літературної премії ім. М. Гоголя «Тріумф» (2010), член Національної спілки краєзнавців України (2010), почесний громадянин м. Ніжина (1999), нагороджений орденами «За заслуги» III (2012) та II ступеня (2016), Святих Кирила і Мефодія (2015) і медалями «Ветеран праці» (1980), «За трудову доблесть» (1986), медаль А.С. Макаренка (1990), М. Гоголя (2009).

1 травня – 80 років від дня народження **Анатолія Єгоровича Бородіна** (1940–2006), кандидата хімічних наук (1983), доцента (1990).

Закінчив природничий факультет Кримського державного педагогічного інституту (1963). Працював учителем хімії і біології в школі (1962–1966). В НДПУ імені Миколи Гоголя (1966–2006) займав посади інженера кафедри хімії (1966–1974); асистента (1977–1984); старшого викладача (1984–1990); доцента кафедри хімії (1990–2006). Автор понад 40 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – синтез фторовмісних полімерів і вивчення властивостей з метою впровадження в народне господарство.

1 травня – 75 років від дня народження **Миколи Івановича Сенченка** (1945), українського вченого в галузі обчислювальної техніки та книгознавства, уродженця Ніжина.

Навчався на фізико-математичному факультеті Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя. Згодом перевівся на факультет обчислювальної техніки Харківського інституту радіоелектроніки, який закінчив в 1966 році. Доктор технічних наук (1988). Професор (1995). Заслужений діяч науки і техніки України (1999). Директор Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (нині Національна бібліотека імені В. І. Вернадського) (1985–1992). Проректор Києво-Могилянської академії (1992–1993). Проректор і завідувач кафедри Київського інституту культури (1993–1995). Директор Книжкової палати України імені Івана Федорова (з 1995 р.). Головний редактор журналу «Вісник Книжкової палати України». Академік Міжнародної академії інформатизації (з 1995 р.). Нагороджений орденом «За заслуги» III ст. (2009). Лауреат премії ім. Івана Федорова у галузі інформаційної діяльності (2010).

2 травня – 95 років від дня народження **Людмили Степанівни Назарової** (1925), викладача кафедри зоології.

Закінчила НДПІ ім. М. В. Гоголя, природничий факультет (1948). Працювала в інституті (1949–1981). Займала посади лаборанта, асистента, старшого викладача, в. о. завідувача кафедри зоології, заступники декана природничого факультету. Автор понад 10 наукових праць. Відмінник освіти.

3 травня – 90 років від дня народження **Степана Петровича**

Пінчука (1930–2012), українського критика, літературознавця, перекладача.

Закінчив філологічний факультет Львівського університету (1951). Доктор філологічних наук (1972). Член Національної Спілки письменників України (1965). Викладав в Дрогобицькому, Житомирському педагогічних інститутах, в Київському інституті театрального мистецтва ім. Карпенко-Карого.

Працював у Ніжинському педінституті ім. М. В. Гоголя (1975–1981) на посаді доцента кафедри української літератури. Брав участь у створенні (як засновник) Товариства української мови імені Тараса Шевченка та Народного руху України. Був співробітником редколегії журналу «Жовтень» (нині «Дзвін»).

Опублікував понад 30 книг та близько 500 статей. Окремими виданнями вийшли книжки: «Василь Козаченко», «Словник літературознавчих термінів Івана Франка» (у співавторстві з Є. Регушевським), «Іван Вишенський. Життя і творчість», «Слово о полку Ігоревім», перекладів з французької романів Р. Мерля, Ф. Моріака; з польської С. Шмаглевської, з російської С. Єсеніна, О. Блока; з білоруської Я. Коласа. Упорядкував, написав передмови і видав твори Уласа Самчука «Волинь», «Марія», «Куди тече річка», твори Тодося Осмачки.

7 травня – 75 років від дня народження **Олександри Миколаївни**

Букаревої (1945), викладача кафедри російської мови.

Закінчила філологічний факультет НДПІ ім. М. В. Гоголя (1966). Працювала у Ніжинській вищій школі (1972–2000), займала посади асистента (1972–1988), старшого викладача (1988–2000). Автор 11 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – мова та стиль творів М. В. Гоголя.

8 травня (27 квітня за ст. ст.) – 215 років від дня народження **Василя**

Гнатовича Любич-Романовича (1805–1888), російського літератора, перекладача.

Навчався в Гімназії вищих наук князя Безбородька (1821–1826). Товариш М. Гоголя по гімназії. Входив до групи активних членів ніжинської літературної школи. Добре володів іноземними мовами. У 1832 році у Санкт-Петербурзі вийшов його збірник «Стихотворения Василя Романовича», який поет присвятив Гімназії. Значну частину літературної спадщини В. Любич-Романовича становлять переклади творів А. Міцкевича, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Шеньє, Ш. Мільвуа. На матеріалах української історії та фольклору видав у часописі «Маяк» цикл віршів та балад про героїчне минуле України: «Песня», «Смерть бандуриста», «Казацкая смерть», «Запорожец», «Кошевой», «Запорожье» (1841), «Алексей Попович», «Иван Коновченко», «Мечты» (1842), «Барабаш у Хмельницького на пирі» (1845). В останні роки життя писав спогади, зокрема про М. Гоголя: «Рассказы о Гоголе и Кукольнике» та ін.

13 травня – 160 років від дня народження **Костянтина Івановича Рубинського** (1860–1930), фундатора українського бібліотекознавства, першого директора наукової бібліотеки Харківського університету.

У 1878 році закінчив чоловічу класичну гімназію при НІФІ князя Безбородька. Навчався у НІФІ (1878–1883). У 1883 році перевівся до Харківського університету, який закінчив 1885 року. Кандидат історичних наук (1885). До 1893 року працював на педагогічній роботі – учителем російської мови та словесності у гімназіях Харкова та Пензи. Займав посади помічника бібліотекаря Харківського університету (1893–1900), з 1900 року – бібліотекаря. Брав участь у роботі І Всеросійського з'їзду із бібліотечної справи (1911). Працював директором бібліотеки Харківського університету до 1922 року, потім був переведений на посаду старшого бібліотекаря. Автор історичного нариса «Бібліотека Харьковского университета за 100 лет её существования (1805–1905 гг.)». 1928 року був звільнений з роботи у результаті ідеологічних чисток кадрів. К. І. Рубинський – член Товариства бібліотекознавства (з 1908 р.). Нагороджений орденами Св. Станіслава III-го ступеня (1898), Св. Анни III-го (1902) та II-го ступенів (1912). 1 грудня 1930 року трагічно загинув.

17 травня (5 за ст. ст.) – 200 років від дня народження **Пія Никодимовича Даневського** (1820–1892), юриста, діяча судової реформи 1864 року, сенатора.

Закінчив у 1843 р. юридичний факультет Університету Св. Володимира в Києві. Протягом 1843–1853 рр. працював у Ніжинському лицейі кн. Безбородька: викладач, а потім професор кафедри цивільних законів та законів державного благоустрою. У серпні 1853 запрошений до Петербурга на посаду експедитора Державної канцелярії. Пізніше служив у 2-му (кодифікаційному) відділенні Власної його імператорської величності канцелярії царя Олександра II і був членом комісії для складання проектів законів, що стосувалися перебудови судової системи.

У 1868 році призначений головою департаменту Одеської судової палати, у 1870 – сенатором. Автор праць: «Про викуп родового майна», «Історія межового законодавства в Росії», «Про джерела місцевих законів деяких губерній і областей Росії» (1857), «Історія утворення Державної ради в Росії» (1859). Редактор 1-го і 2-го томів Зводу законів Російської імперії (з 1862). П. І. Даневський опублікував цілий ряд статей юридичного змісту в російських і німецьких виданнях, які були по достоїнству оцінені фахівцями того часу.

20 травня – 100 років від дня народження **Анатолія Олександровича Грищинського** (1920–2017), кандидата економічних наук (1968), доцента (1970), педагога, рекордсмена, внесеного до «Книги рекордів України», як найстарішого водія України.

Закінчив Московську вищу школу профсоюзного руху ВЦСПС (1954). Працював на цілині в Алтайському краї (1954–1956). Перебував на профсоюзній роботі (1952–1957).

Викладав в Уманському державному педагогічному інституті, Новокаховському філіалі Одеського інженерно-будівельного інституту, Миколаївському кораблебудівному інституті, Херсонському загально-технічному факультеті Миколаївського кораблебудівного інституту, Одеському технологічному інституті холодильної промисловості, Курському педагогічному інституті.

Працював у НДПІ ім. М. В. Гоголя (1987–1992) на посаді доцента кафедри філософії.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений бойовими орденами та медалями.

22 травня (10 травня за ст. ст.) – 170 років від дня народження **Чаха**

Ельмурзайовича Ахрієва (1850–1914), першого інгуського вченого-етнографа, історика, фольклориста, краєзнавця, просвітителя-демократа, основоположника інгуського просвітництва.

Навчався в Ставропольській гімназії (1862–1868). Після закінчення гімназії в 1868–1870 рр. займався збором фольклорного і етнографічного матеріалів, які поклали початок його літературної діяльності. Публікувався в 1871–1873 рр. в «Збірнику відомостей про кавказьких горців» (Тифліс) і газеті «Терські весті»

(Владикавказ).

У 1870–1874 рр. навчався у Ніжинському ліцеї, перший з інгушів отримав закінчену вищу освіту. У Ніжині написав свою першу наукову працю «Додаток» до статті Н. Грабовського «Економічний і домашній побут мешканців Гірської ділянки інгуського округу». Він активно виступав за відповідність царських реформ інтересам кавказьких народів. Через свою громадянську позицію був надовго відрадженим в Закавказзя де працював мировим суддею. В 1912 році за станом здоров'я залишив державну службу і повністю переключився на літературну і наукову діяльність. Автор відомих краєзнавчих праць : «Несколько слов о героях ингушских сказаний», «Ингушские праздники», «Из чеченских сказаний», «Присяга у ингушей», «О характере ингушей», «Ингуши, их предания, верования и поверия» та ін.

23 травня (11 за ст. ст.) – 220 років від дня народження **Христіана**

Адольфовича Екеблада (1800–1877), ученого-медика, педагога, психолога.

Швед за національністю. Народився в Фінляндії, в Гельсінгфорсі. Закінчив з відзнакою Петербурзьку Медико-хірургічну академію. Професор ветеринарних наук. Посідав кафедру фізіології, судової медицини в Харківському університеті.

Директор Ніжинського Фізико-математичного ліцею (1835–1840), згодом Юридичного ліцею (1840–1855). Викладав у Ліцеї зоологію, займався науковою роботою у галузі медицини, природознавства. Має роботи з філософії. Автор книги «Опыт обозрениа и биолого-психологическаго исследования способностей человеческого духа» (1872). 1855 року вийшов у відставку та виїхав до Петербургу, де продовжував наукову діяльність. Мав урядові нагороди (ордени св. Святослава і св. Аннти II-го ступеню).

24 травня – 85 років від дня народження **Григорія Сергійовича Корди** (1935), педагога, науковця, кандидата педагогічних наук (1980).

університету садівництва.

Закінчив Черкаський педагогічний інститут (1965). Працював вчителем біології в школі (1967–1977), викладачем кафедри педагогіки та методики початкового навчання Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького (1979–1982). У НДПІ ім. М. В. Гоголя (1982–1986) на посаді старшого викладача кафедри педагогіки. Після 1986 р. працював доцентом Білоцерківської філії МАУП, в агротехнічному коледжі Уманського національного

25 травня – 65 років від дня народження **Любові Петрівни Пономаренко** (1955), української письменниці, прозаїка, журналіста. Член Національної спілки письменників України (1987).

Закінчила НДПІ ім. М. В. Гоголя (1978). Деякий час працювала вчителькою російської мови та літератури. Потім – на посаді завідувача відділу районних газет Чернігівщини, Київщини, Полтавщини. З 1987 року мешкає на Полтавщині. Нині – на творчій роботі. Автор книг «Тільки світу» (Київ, 1984), «Дерево облич» (Київ, 1999), «Ніч у кав'ярні самотніх душ» (Миколаїв, 2004), «Портрет жінки у профіль з рушницею» (Київ, 2005), «Помри зі мною» (Львів, 2006), «Сине яблуко для Ілонки» (Львів, 2012). Лауреат літературних премій «Благовіст» (1999), імені Олеса Гончара (2000), Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного (2005), Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова (2012). Твори друкувалися німецькою, японською та сербськими мовами.

25 травня (13 травня за ст. ст.) – 160 років від дня народження **Євгена Миколайовича Щепкіна** (1860–1920), історика, педагога, громадсько-політичного діяча.

Закінчив Московський університет, історико-філологічний факультет (1883) зі ступенем кандидата. Магістр (1892), приват-доцент кафедри загальної історії Московського університету. У 1893–1897 роках стажувався за кордоном.

Екстраординарний професор кафедри загальної історії НІФІ князя Безбородька (1897–1898). Від 1898 – екстраординарний професор Новоросійського (Одеського) університету. У 1902–1906 та 1917–1920 рр. – професор Новоросійського університету. Депутат Державної Думи від Одеси (1905–1906), учасник революційних подій в Одесі. Автор 18 наукових праць. Онук видатного російського актора Михайла Щепкіна.

Червень

4 червня – 75 років від дня народження Валентини Євгенівни

Малюги (1945), викладача кафедри математики.

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, механіко-математичний факультет (1970). Працювала інженером Науково-дослідного інституту автоматизованих систем планування і керування у будівництві (1970–1975, м. Київ). Працювала в Ніжинській вищій школі (1978–1985) на посаді асистента, викладача кафедри математики.

4 червня – 70 років від дня народження Олександра Євгеновича

Гадзінського (1950), педагога, поета, перекладача.

Випускник Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1982). Працював в Ніжинській вищій школі (1989–2017) на посадах асистента, викладача, старшого викладача кафедри української літератури. Колишній керівник літературної студії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (1996–2001). Основний напрям наукових досліджень – історія української літератури 20-30-х рр. 20 ст., зокрема творчість неокласиків.

13 червня (1 червня за ст. ст.) – 170 років від дня народження Івана

Михайловича Белорусова (1850–1920), філолога-русиста, педагога.

Закінчив Петербурзький Історико-філологічний інститут (1875). Наставник-керівник у класичній чоловічій гімназії при НІФІ кн. Безбородька, а також читав курси порівняльної граматики слов'янських мов, історіографії слов'ян, історії російської мови і словесності в при НІФІ кн. Безбородька (1878–1884). Директор Орловської гімназії (Російська імперія) (1884–1897). Дійсний член Орловської губернської вченої архівної комісії, Орловського

Церковного історико-археологічного товариства.

Автор навчальних посібників та підручників з російської мови. Публікувався в «Журналі Міністерства народної освіти», «Російському віснику», у варшавському «Російському філологічному віснику», «Філологічних записках» (Вороніж), ряді наукових видань Петербурга, Москви, Києва. Його «Словарь Ломоносовского языка» ще в рукописі був удостоєний Ахматовської премії Академії наук (1914).

Його фундаментальна праця «Учебник по русской грамматике» (Орел, 1904) удостоєна премії Петра Великого (до 1916 р. перевидавалася 26 разів). Автор популярного «Учебника теории словесности», який до 1918 р. витримав 32 (!) видання. І. М. Білорусов показав сучасникам значення великого філолога О. О. Потебні, змалював його образ і роз'яснив заслуги (книга «Синтаксис русского языка в исследованиях Потебни» (Орел, 1902)).

Помер у Алушті від голоду в роки Громадянської війни (1917–1921). Його доля відображена в епопеї І. С. Шмельова «Сонце мертвих» (1924).

16 червня – 85 років від дня народження **Анатолія Степановича**

Зеленька (1935), українського мовознавця, доктора філологічних наук (1992), професора (2004). Академік Академії наук вищої школи України, член-кореспондент Міжнародної академії педагогічної освіти (2004).

Закінчив НДПІ ім. М. В. Гоголя (1957). Учителював в середніх школах Полтавської, Чернігівської області (1957–1963). Викладач кафедри української мови Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1963–1964). Викладач кафедри української мови (1967–1968), старший викладач кафедри української мови (1968–1970), заступник декана (1970–1971), декан філологічного факультету (1971–1972), доцент кафедри української мови Івано-Франківського державного педагогічного інституту (1971–1972). З 1972 року – у Луганському педагогічному інституті (нині ЛНУ імені Т. Шевченка): старший викладач, з 1993–2007 рр. – завідувач кафедри української філології та загального мовознавства. Від 2007 – професор цієї кафедри.

Автор кількох монографій, понад 120 опублікованих статей з історії мовознавства, лексикографії, лінгвостилістики.

Відмінник освіти України (1999). Заслужений працівник освіти України (2004). Досліджує діалектну лексику, її зв'язки з традиційною культурою, ментальністю. Провідний теоретик структурної семасіології в україністиці.

18 червня – 95 років від дня народження **Дмитра Панасовича**

Калібаби (1925–2005), українського краєзнавця, журналіста, колекціонера українських старожитностей, члена Спілки журналістів України (1991), громадського діяча.

Випускник Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя (1952). Учасник Другої світової війни. Автор близько 200 публікацій з історії Чернігівщини, краєзнавчих та літературознавчих розвідок. Засновник Менської районної художньої галереї (1993), кількох сільських музеїв.

20 червня – 70 років від дня народження **Валентини Василівни**

Титової (1950), викладача.

Закінчила Тульське обласне медичне училище (1970), Тульський державний педагогічний інститут ім. Л. М. Толстого, біологічний факультет (1980).

Працювала в Ніжинському державному педагогічному інституті імені М. В. Гоголя (1984–1994) на посаді викладача кафедри цивільної оборони та медпідготовки (1984–1990), кафедри анатомії, зоології та валеології (1991–1994).

23 червня – 60 років від дня народження **Зої Володимирівни**

Хоменко (1960), старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності (1991) навчально-наукового інституту мистецтв імені Олександра Ростовського.

У 1981 році закінчила музично-педагогічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя. У 1986 році – диригентський факультет Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка (нині – Львівська Національна музична академія імені М. В. Лисенка). У 2000 році закінчила аспірантуру НДУ імені Миколи Гоголя. Працювала хормейстером факультетського хору, керівником курсових хорів стаціонару та заочного відділення. З 2003 року – художній керівник та диригент жіночого хору «Канцона» факультету культури і мистецтв (нині навчально-науковий інститут мистецтв імені Олександра Ростовського). Постійний член журі Всеукраїнського конкурсу юніорів у номінації «Хорове диригування».

Напрямок наукових досліджень – диригентсько-хорова педагогіка вищої школи.

24 червня – 90 років від дня народження **Івана Семеновича**

Матюшка (1930–2005), кандидата педагогічних наук (1969), доцента (1976), професора (1991).

Закінчив НДПІ ім. М. В. Гоголя, фізико-математичний факультет (1953). Працював в Ніжинській вищій школі (1953–1971). Займав посади асистента, викладача, старшого викладача кафедри математики. З 1971 року у Чернігівському педагогічному інституті ім. Т. Г. Шевченка на посадах старшого викладача кафедри елементарної математики і методики викладання математики ЧДПІ ім. Т. Г. Шевченка; з 1976 р. – доцента кафедри геометрії і методики викладання математики. З 1984 р. – доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання, з 1989 р. по 2003 р. – професор кафедри педагогіки, психології і методики початкового навчання.

Автор понад 80 науково-методичних праць. Найпомітніші з них: «Автоматизований клас програмованого навчання "Ніжин - 1"» (1967, співав.: В.І. Тульчій, Ю. О. Немерич, О. Ф. Удовиченко), «Стандартизований контроль знань учнів з математики в початкових класах» (2000, співавт.: Н. М. Федотова), «Математичні ігри в початкових класах» (2001, співавт.: Н. М. Федотова) та ін.

24 червня – 60 років від дня народження **Олени Іванівни**

Нещерет (1960), кандидата філологічних наук (1991), доцента (2004) кафедри психології.

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут імені М. В. Гоголя, філологічний факультет (1981). Працює в університеті з 1986 року. Займала посади асистента (1986–1990), старшого викладача (1990–1994). Автор понад 90 публікацій. Сфера наукових інтересів: психолінгвістика.

26 червня (14 червня за ст. ст.) – 210 років від дня народження

Василя Васильовича Тарновського (1810–1866), українського громадського і культурно-освітнього діяча, мецената.

Закінчив Гімназію вищих наук кн. Безбородька (1826), Московський університет, юридичний факультет. Друг М. Гоголя, Т. Шевченка, М. Костомарова й П. Куліша, був близький до Кирило-Мефодіївського братства. Переконаний противник кріпацтва, брав активну участь у підготові селянської реформи (1861). Землевласник Чернігівської губернії.

Був Членом Полтавської і Чернігівської Земської управи. В 1858–1859 рр. – депутат від уряду в Чернігівському Губернському Комітеті «для устроювання и улущенія быта помещичьих крестьян».

Автор праць з історії розвитку українського права «Юридический быт Малороссии», «О делимости семейств в Малороссии» (1853) та ін. За особливі заслуги у підготовці селянської реформи нагороджений Золотою медаллю на Олександрівській стрічці (1861), орденами Св. Анни 2-го ст. (1861) та Св. Володимира 3-го ст. (1864) та бронзовою медаллю на «Пам'ять звільнення селян».

Липень

5 липня (23 червня за ст. ст.) – 170 років від дня народження **Івана Панасовича Сребницького** (1850–1903), українського історика, педагога.

Закінчив Полтавську гімназію з золотою медаллю і російське відділення історико-філологічного факультету Київського Університету Св. Володимира зі ступенем кандидата слов'яно-російської філології (1872). У 1873 р. дістав запрошення викладати історію в Ніжинському юридичному ліцеї, але в 1875 р. ліцей закрили і на його базі створили Історико-філологічний інститут кн. Безбородька. Учений залишив Ніжин і певний час працював вчителем російської мови і логіки у Чернігівській чоловічій гімназії. У 1876 р. був переведений до Ніжинської жіночої гімназії, у якій викладав історію та географію, а в 1877 р. – до Ніжинського історико-філологічного інституту. Член правління інституту.

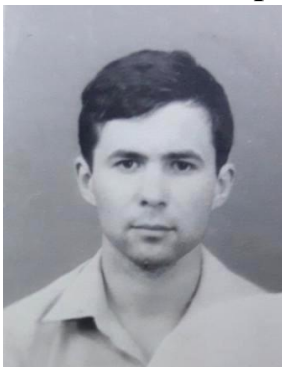
У серпні 1877 р. брав участь у роботі Археологічного з'їзду, на якому виступив із доповіддю «Сліди церковних братств у Східній Малоросії». З 1883 р. у зв'язку з відкриттям в інституті історичного відділення працював наставником-керівником студентів з історії та географії. Виявляв глибокий інтерес до історії та освіти України.

Автор понад 30 наукових праць з вітчизняної історіографії. Написав 20 біографічних нарисів про педагогів і випускників Ніжинської вищої школи для книжки «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородко» (1881), яку підготував М. Гербель. Особливий інтерес учений виявив до спадщини М. Гоголя, брав активну участь у підготовці до відкриття в 1881 р. першого пам'ятника письменникові в Ніжині, опублікував кілька праць про його життя і творчість, ввів у науковий обіг нові документи про письменника.

Брав активну участь у роботі історико-філологічного товариства при Ніжинському інституті (1894). Його дослідження «К биографии Георгия Конисского» стало помітним внеском у літературознавство. Значний інтерес викликала розвідка вченого «Пушкин и русская история». І. Сребницький продовжував дослідження з історії освіти в Україні, написав «Очерки из истории лицея кн. Безбородко» (1895).

Помер 22 жовтня 1903 р. в Ніжині.

8 липня – 60 років від дня народження **Володимира Олексійовича**

Канівця (1960), кандидата фізико-математичних наук (1991), викладача кафедри вищої математики.

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, факультет кібернетики (1985). Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1985–1993) на посаді інженера-програміста лабораторії технічних засобів навчання, асистента та викладача кафедри вищої математики. Далі – в Консультативному інституті міжнародного співробітництва і досліджень при МЗС УРСР.

10 липня – 90 років від дня народження **Бориса Андрійовича**

Одnodвортця (1930), викладача кафедри ботаніки.

Закінчив Київський сільськогосподарський інститут агрономічний факультет (1954). Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1957–1971) на посаді викладача кафедри ботаніки. Директор Чернігівської обласної школи управління при Ніжинському технікумі механізації сільського господарства (1975–1995) (нині Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування України).

10 липня – 60 років від дня народження **Людмили Леонідівни**

Корнеєвої (1960), кандидата філософських наук (1998), доцента (2001) кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу.

Закінчила музичне училище у м. Суми (спеціальність: скрипка) та Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, філологічний факультет (1988). Працює в університеті з 1991 року. Займала посади асистента кафедри історії СРСР, УРСР та загальної історії (1991–1994); старшого викладача (1994–1999) кафедри історії культури та народознавства; світової літератури та історії культури; доцента кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу.

Бере участь у підготовці статей до Великої української енциклопедії (ВУЕ), що створюється Державною науковою установою «Енциклопедичне видавництво». Нагороджена Дипломом «за фаховість у підготовці авторських енциклопедичних статей до Великої української енциклопедії» (2017).

Автор понад 80 наукових праць, підручників та навчально-методичних посібників для студентів (деякі з них опубліковані під прізвиськом «Матвеева»). Основний напрям наукових досліджень – проблеми культури ХХ століття, художньо-естетична специфіка сучасного мистецтва.

11 липня – 60 років від дня народження **Лариси Борисівни**

Давиденко (1960), кандидата філологічних наук (1992), доцента (1994).

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1982). Працювала в Ніжинській вищій школі (1982–2019) на посадах асистента (1982–1983), старшого викладача кафедри української мови (1984–1993), доцента (1994–2019).

Автор понад 50 наукових робіт. Нагороджена нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти України» (2009).

Основний напрям наукових досліджень – українська філологія.

12 липня – 100 років від дня народження **Петра Павловича Климєнка** (1920–1999), українського письменника, журналіста. Член НСПУ (1953).

Навчався у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1939–1941). Із студентської лави добровольцем пішов на фронт. У 1948 році закінчив Київський педагогічний інститут. Вперше виступив з віршами у фронтовій пресі. Згодом тема війни стане провідною у його повоєнній прозі. Працював у редакціях газет. Автор повістей «Жива легенда» (Ужгород, 1951), «Кров'ю святою» (1964; переклад. чес. мовою), романів «Круті дороги» (1959), «Родиземля» (1967; 1990), «Смертю смерть поразив» (кн. 1, 1971; кн. 2, 1975; 1990), «Опалене жито» (1980; 1990; усі – Київ). Учасник Другої світової війни. Має бойові нагороди.

12 липня – 60 років від дня народження **Тетяни Сергіївни Воропаєвої** (1960), кандидата психологічних наук (1990), доцента (1992).

Закінчила музично-педагогічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна (1982). Працювала у НДП ім. М. В. Гоголя (1986–1993) на посаді доцента кафедри психології. З 1992 р. працює у Київському Національному університеті імені Тараса Шевченка: старший науковий співробітник Центру українознавства філософського факультету, керівник наукової групи. З 1999 – доцент кафедри загальної та організаційної психології факультету соціології та психології.

Автор понад 200 публікацій. Коло наукових досліджень: українознавство, українська етнологія, соціокультурна антропологія, медіафілософія, філософська психологія, методологічні й термінологічні аспекти українознавства, культуротворення, українська ідентичність, етнічна, політична й економічна психологія, арт-терапія, філософія і психологія мистецтва, психологія особистості.

14 липня – 85 років від дня народження **Віктора Івановича Семеніхіна** (1935), кандидата біологічних наук (1972), доцента (1981).

Закінчив біологічний факультет Дніпропетровського державного університету (1964). Працював в Ніжинській вищій школі (1964–2000) на посадах асистента (1964–1968), викладача (1971–1973), старшого викладача (1973–1975), в. о. доцента кафедри хімії (1975–1979), доцента (1981–2000). Проректор з заочної освіти (1979), проректор з наукової роботи (1979–1995).

Основний напрям наукових досліджень – нуклеїнові кислоти.

14 липня – 75 років від дня народження **Ніни Олександрівни Колеснікової** (1945), старшого викладача кафедри німецької мови.

Закінчила факультет іноземних мов Ленінградського державного педагогічного інституту ім. О. І. Герцена (1971). Працювала в Ніжинському педагогічному університеті імені Миколи Гоголя (1974–2017). Займала посади викладача, старшого викладача (1984), декана факультету іноземних мов (1983–1986).

Основний напрям наукових досліджень – германська філологія.

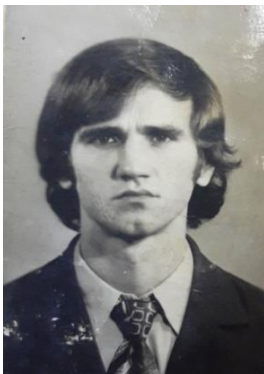
20 липня – 60 років від дня народження **Валентини Миколаївни Пугач** (1960), доцента кафедри української мови та методики її навчання.

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1981). Кандидат філологічних наук (1997), доцент (1998). Працює в університеті з 1989 року. Займала посади асистента, старшого викладача (1989–1998), доцента (1998).

Автор понад 30 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – проблеми сучасного синтаксису, етнолінгвістичні дослідження.

22 липня – 70 років від дня народження **Анатолія Івановича Завальнюка** (1950), старшого викладача кафедри іноземних мов.

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, факультет романо-германських мов (1980). Працював в Ніжинській вищій школі (1980–2010) на посадах лаборанта (1980), викладача (1986), старшого викладача (2006) кафедри іноземних мов.

Основний напрям наукових досліджень – методика викладання англійської мови на нефармацевтичних факультетах.

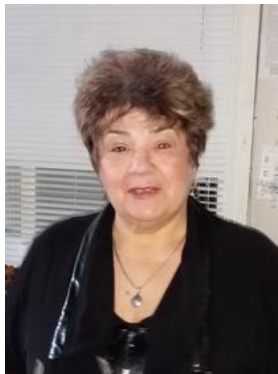
23 липня – 110 років від дня народження **Миколи Васильовича Красильника** (1910–1986), кандидата філологічних наук (1954), доцента (1960) кафедри російської і зарубіжної літератури.

Закінчив філологічний факультет Харківського педагогічного інституту професійної освіти (1933). Працював у Миколаївському педагогічному інституті на посаді старшого викладача, завідувача кафедрой російської і зарубіжної літератури (1936–1941, 1946–1956). В НДІП ім. М. В. Гоголя (1956–1976). Займав посади старшого викладача (1956–1958), доцента кафедри російської і зарубіжної літератури (1960–1976).

Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними нагородами.

25 липня – 70 років від дня народження Ніни Андріївни Барило

(1950), доцента кафедри вищої математики.

Закінчила Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (1971). Працювала вчителем математики (1971–1980). В Ніжинській вищій школі з 1983 року. Займала посади асистента кафедри математики НДПШ ім. М. В. Гоголя (1983–1987), старшого викладача (1987–1990), доцента (1990). Кандидат педагогічних наук (1986). Ветеран праці (2001).

Автор понад 40 наукових та науково–методичних публікацій. Коло наукових інтересів: актуальні питання шкільного курсу математики та методики її навчання.

30 липня – 65 років від дня народження Ірини Василівни Папучі

(1955), старшого викладача кафедри біології.

Закінчила біологічний факультет Харківського державного університету (1978). Працювала в Ніжинській вищій школі (1984–2013). Займала посади лаборанта (1984–1986), асистента (1986–1993), старшого викладача кафедри ботаніки (1993–2007), старшого викладача кафедри біології (2007–2013).

Автор близько 20 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – синантропна рослинність Полісся.

Серпень

1 серпня – 85 років від дня народження **Владислава Миколайовича Гладиліна** (1935–2015), українського археолога, доктора історичних наук (1990).

Закінчив Київський університет (1959). Працював у Інституті археології НАНУ (Київ) (1959–1973), Інституті зоології АН УРСР (1973–1983), завідувач Археологічного музею (1973–2000).

В Ніжинській вищій школі перебував на посаді завідувача кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, професора (2007–2015).

Вважається засновником сучасної палеолітичної школи в Україні. Автор понад 100 наукових праць, в тому числі дві монографії, з археології України.

5 серпня – 65 років від дня народження **Миколи Івановича Петренка** (1955), старшого викладача кафедри економічної теорії та політології (1993).

Закінчив економічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1983). Працював в НДУ імені Миколи Гоголя (1983–2015) на посадах асистента, викладача, старшого викладача.

Автор понад 20 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – історія економічної думки, питання методики викладання економічних дисциплін.

7 серпня (19 серпня за ст. ст.) – 155 років від дня народження **Олександра Никифоровича Малинки** (1865–1941), українського етнографа, фольклориста кінця XIX століття та доби Розстріляного відродження.

Закінчив НІФІ кн. Безбородька (1890). Учителював у Глухові, Кременчуці, Полтаві та ін. містах. Член Етнографічно-фольклорної комісії при ВУАН. Голова Ради Всеукраїнського етнографічного товариства. Співредактор журналу «Побут».

Досліджував фольклор, етнографію, легенди, говірки, обряди, весільне дійство, родини й хрестини, народні пісні та думи, колядки, щедрівки, замовляння, кобзарське мистецтво, живий вертеп, які побутували на Гетьманщині та Волині. Найвагоміша праця – «Сборник материалов по малорусскому фольклору (Черниговской, Волынской, Полтавской и некоторых др. губерний)» надрукована Чернігівським земством 1902, за яку отримав премію ім. М. Гоголя Санк-Петербурзької Академії Наук. Лауреат стипендії Платона Осиповича Рудановського в гімназії при Ніжинському Історико-філологічному інституті князя Безбородька. Нагороджений орденом Святого Станіслава III ступеня.

10 серпня – 65 років від дня народження **Наталії Павлівни Варущик** (1955), старшого викладача кафедри вищої математики.

Закінчила Чернігівський педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (нині Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка), фізико-математичний факультет (1976). Працювала в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (1993–2018).

Автор понад 20 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – теорія і методика математики.

11 серпня – 60 років від дня народження **Олександра Миколайовича Мельника** (1960), викладача кафедри вокально-хорової та педагогічної майстерності.

Закінчив Ніжинський державний інститут ім. М. В. Гоголя (1981) та Одеську державну консерваторію ім. А. В. Нежданової (1989). Викладав в Лебединському педагогічному училищі ім. А. С. Макаренка (1981).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1983–1996) на посадах викладача кафедри теорії, історії музики та гри на музінструментах, кафедри методики музичного виховання, співів і хорового диригування, кафедри вокально-хорової та педагогічної майстерності, концертмейстера цієї кафедри. В 2006 р. – звукооператор Ніжинської музичної школи.

12 серпня (за ст. ст. 28 липня) – 210 років від дня народження **Аполлона Миколайовича Мокрицького** (1810–1870), живописця і педагога.

Закінчив Ніжинську Гімназію вищих наук кн. Безбородька. Академік Імператорської Санкт-Петербурзької Академії мистецтв (1849). Учень Карла Брюллова та Олексія Венеціанова. Професор живопису (1851). Працював у жанрі портрету, пейзажу тощо. Написав портрети М. Гоголя, Є. Гребінки, О. Кольцова.

Брав активну участь у викупі Т. Шевченка з кріпацтва. Його учнями були видатні російські живописці В. Г. Перов (1834–1882) та І. І. Шишкін (1832–1898).

12 серпня – 75 років від дня народження **Миколи Володимировича Кусова** (1945–2017), старшого викладача кафедри прикладної лінгвістики.

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, факультет романо-германської філології (1973). Працював в Ніжинській вищій школі (1976–2010) на посадах асистента кафедри англійської мови (1976), асистента кафедри іноземних мов (1976–1983), викладача кафедри іноземних мов (1983–1985), викладача кафедри англійської мови (1985–1989), старшого викладача кафедри англійської мови та методики викладання (1989–2006), старшого викладача прикладної лінгвістики (2006–2010).

14 серпня – 95 років від дня народження **Степана Івановича Стрельчука** (1925–1999), кандидата біологічних наук (1967), доцента (1973).

Закінчив Київський сільськогосподарський інститут (1954). Аспірант, молодший науковий співробітник Інституту цитології та генетики СВ АН СРСР (1960–1967). У 1967–1968 рр. – молодший науковий співробітник сектора молекулярної біології і генетики при Інституті мікробіології і вірусології АН УРСР. Далі – старший викладач кафедри генетики і селекції Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1968–1973), доцент кафедри загальної і молекулярної генетики КДУ ім. Т. Г. Шевченка (1973–1988). З 1988 р. – старший науковий співробітник лабораторії індивідуального розвитку кафедри загальної і молекулярної генетики КДУ ім. Т. Г. Шевченка. Працював у НДПІ ім. М. В. Гоголя (1989–1991) на посаді доцента кафедри анатомії і зоології. Автор понад 65 наукових праць. Відзначений нагородами.

15 серпня – 80 років від дня народження **Володимира Васильовича Будякова** (1940), кандидата історичних наук (1989), дослідника історії національно-визвольних рухів, інших проблем всесвітньої історії, а також історії електрозварювання.

Закінчив історико-філософський факультет КДУ ім. Т. Г. Шевченка (1964). У 1964–1965 – асистент кафедри марксизму-ленінізму Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя.

З 1965 по 1973 рр. працював у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: старший лаборант підготовчого відділення факультету для іноземних громадян (1965–1971), старший лаборант кафедри нової і новітньої історії історичного факультету (1971–1973). З 1973 по 1977 рр. – молодший науковий співробітник відділу історії країн зарубіжного Сходу Інституту історії АН УРСР. Досліджував питання історії Африки, зокрема історію визвольного руху в колоніальних і залежних країнах, боротьбу народів Африки за ліквідацію наслідків колоніалізму.

16 серпня – 170 років від дня народження **Сергія Миколайовича Жданова** (1850–1903), педагога-філолога, професора грецької словесності НІФІ кн. Безбородька.

Закінчив Санкт-Петербурзький історико-філологічний інститут (1871). Працював у відомстві Міністерства народної освіти (1871–1875).

З 1 липня 1875 року був призначений, з виробництвом в чин надвірного радника, екстраординарним професором грецької словесності в Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька. Захистив магістерську дисертацію (1878). У 1881 р. вироблений в чин статського радника і затверджений ординарним професором грецької словесності. У 1889 році отримав ступінь доктора за працю: «Грамматичні спостереження і критично-екзегетичні замітки» (Київ, 1889). Був нагороджений орденами Св. Станіслава 2-й ст., Св. Анни 2-го і 3-го ступеня. З 1 січня 1898 року – дійсний статський радник.

18 серпня (6 серпня за ст. ст.) – 145 від дня народження **Олександра Федоровича Музиченка** (1875–1940), професора педагогіки, викладача, методиста, відомого діяча народної освіти, вченого-філолога.

Закінчив Ніжинський Історико-філологічний інститут (1900), словесне відділення. З 1904–1906 стажувався в Новоросійському (Одеському) університеті. В 1906–1908 роках навчається в Йенському університеті на кафедрі педагогіки під керівництвом професора В. Рейна. Друкується в наукових журналах «Известия Нежинского филологического института», «Журнал Министерства народного образования».

Після повернення одержав запрошення на посаду викладача філософії та педагогіки і НІФІ князя Безбородька. Працював у Ніжині з 1908 по 1910. За цей час обирався вченим секретарем інституту, головою наглядової ради Ніжинської жіночої гімназії Г. Ф. Крестинської. У Ніжині отримав звання доцента.

В 1910 р. переїхав до Києва, викладав у середніх навчальних закладах міста, був першим директором Київського педагогічного музею. У 20-х роках працював у Київському інституті народної освіти, завідував трудовою школою у Києві. Відомий як методист-практик початкової школи і автор праць з теорії та історії педагогіки.

19 серпня – 150 років від дня народження **Олександра**

Володимировича Лобачевського (1870–1933), кандидата богослов'я, законовчителя НІФІ кн. Безбородька та настоятеля Св. Олександрівської інститутської церкви.

Закінчив Одеську духовну семінарію (1891), Київську духовну академію (1895), де слухав також курс філологічного відділу.

Законовчитель чоловічої класичної гімназії при НІФІ кн. Безбородька (1895). У 1898–1908 роках – законовчитель НІФІ кн. Безбородька та гімназії. З 1905 року – член Ради сиротинця для дівчаток при Ніжинському Введенському монастирі. У 1909–12 роках – законовчитель Київського учительського інституту. Автор наукових праць, зокрема «Пушкин, как христианин» (1899); «Религиозные обязанности учащихся и школа» : доклад Киевскому педагогическому съезду 1916 г. законоучителя Александровской Киевской гимназии свящ. А. Лобачевского. – Киев : тип. Кушнерева, 1916. – 16 с.».

Був заарештований у справі церковників (1931). Звинувачувався в участі в контрреволюційній організації, що ставила за мету повалення радянської влади. Був засуджений до заслання в Казахстан на 5 років, в подальшому вирок був замінений на заслання в Північний край (Архангельська обл.) на 3 роки. Був убитий бандитами під час пограбування будинку, в якому він жив, відбуваючи заслання.

24 серпня – 155 років від дня народження **Еміля Юлійовича**

Рихмана (1865–1899), викладача німецької мови НІФІ кн. Безбородька.

Закінчив Дерптський (Юрійвський) університет, історико-філологічний факультет зі званням кандидата історії та учителя німецької мови. Вчителював у Білоцерківських гімназіях. Викладач німецької мови в НІФІ кн. Безбородька та Ніжинській класичній чоловічій

гімназії при НІФІ (1894–1899)

24 серпня – 95 років від дня народження **Михайла Трифоновича**

Благініна (1925–2014), педагога.

Закінчив Полтавський державний педагогічний інститут, історичний факультет (1957). Працював учителем історії, директором середньої школи (Ічнянський р-н, Чернігівської області). Науковий кореспондент Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР (1959–1961).

У Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1961–1973) – на посаді асистента, викладача, старшого викладача кафедри педагогіки. Згодом – у Чернігівському педагогічному інституті ім. Т. Г. Шевченка та Чернігівському

обласному інституті підвищення кваліфікації.

Автор понад 30 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – методика викладання історії та краєзнавства у середній школі. Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними нагородами.

29 серпня – 115 років від дня народження **Івана Дмитровича**

Сватенка (1905–?), кандидата географічних наук (1941), доцента (1945).

Закінчив Харківський університет, геолого-географічний факультет (1934). У 1934–1940 рр. – викладач географії в навчальних закладах м. Харкова. Працював в Осипенківському державному учительському інституті (1940–1941, 1944–1955) (нині Бердянський державний педагогічний університет). 1942–1944 рр. – командир взводу, викладач географії та військової метеорології Одеської військово-повітряної спецшколи № 14 (Ленінабадська обл., Таджикицької РСР). В Мелітопольському педагогічному інституті – на

посаді доцента кафедри природознавства (1955–1956).

Працював у НДПІ ім. М. В. Гоголя (1956–1962) на посаді доцента кафедри ботаніки, в. о. декана природничого факультету (1956–1958). Потім повернувся в Бердянський державний педагогічний інститут. Працював на посаді доцента кафедри педагогіки і методики початкової освіти (1962–1973). Основний напрям наукових досліджень – геоморфологія Приазов'я.

Вересень

2 вересня – 70 років від дня народження **Анатолія Григоровича Шкуліпи** (1950), українського поета, прозаїка, журналіста.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя. Отримавши в 1976 р. диплом, працював у ніжинській міськрайгазеті, відновив і очолив літературне об'єднання при ній. Друкувався в збірниках «Вітрила», «Поезія», журналах «Прапор», «Ранок» та газетах. Його запрошували на числені наради і фестивалі творчої молоді. Член Спілки письменників України. В 1983 р. побачила світ перша поетична збірка «Звернення до радості». Друга - 1990 - «Право на взаємність». Працював в «Союздруці» та в Ніжинському училищі культури та мистецтв ім. М. Заньковецької.

4 вересня – 220 років від дня народження **Олександра Григоровича Кушелева-Безбородько** (1800–1855), графа, мецената, державного діяча, сенатора.

Почесний представник династії Безбородьків, котрий закінчував будівництво і опікувався відкриттям у Ніжині Гімназії вищих наук, Фізико-математичного та Юридичного ліцеїв (1820–1855). Незважаючи на звання почесного попечителя цього вищого навчального закладу, до часу своєї смерті О. Г. Кушельов-Безбородько був справжнім його керівником-розпорядником і меценатом.

Закінчив Царськосільський ліцей (1816). У Московському університеті одержав ступінь доктора етико-політичних наук. Почесний член Петербурзької Академії наук. Директор департаменту державного казначейства (1837–1844), Державний контролер Росії (1854–1855), член Державної Ради (з 1855).

5 вересня – 65 років від дня народження **Лілії Михайлівни Руденко** (1955), головного зберігача фондів Ніжинського краєзнавчого музею, фахівця туристичного супроводу.

Закінчила Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1981). Учасник Україно-Швейцарського проекту Модель-21 «Демократія через культуру» (презентація міста на міжнародному рівні) (2006). Розробила 8 тематичних екскурсійних маршрутів. Основний напрям наукових досліджень – історичне краєзнавство.

6 вересня – 160 років від дня народження **Йосифа-Ернеста**

Андрійовича Леціуса (1860 – 1931) – педагога, доктора класичної філології.

Закінчив російську філологічну семінарію при Ляйпцизькому університеті. В 1885–1911 рр. працював професором класичної філології Університету Св. Володимира у Києві; 1890–1899 рр. – голова Київського товариства класичної філології та педагогіки; 1911–1913 рр.

– директор Естляндської дворянської гімназії (м. Ревель, нині Таллінн).

В 1913–1914 рр. очолював Історико-філологічний інститут у Ніжині, сприяв його облаштуванню, а саме порушував питання про необхідність збільшення фінансування, будівництва окремих приміщень для бібліотеки та гімназії, відновлення юридичного ліцею, упорядкування інститутського парку. В 1914 р. зазнав переслідувань через німецьке походження, переїхав до Самари (Росія), де працював у Педагогічному інституті. Того ж року виїхав до Німеччини, працював у гімназіях Берліна та Галле, а також викладав російську мову і літературу в Університеті Галле.

16 вересня – 120 років від дня народження **Івана Дмитровича**

Миронця (1900–1937), літературознавця, педагога.

Здобув вищу освіту в Ніжинському педагогічному інституті на літературному відділенні (1925). Працював у Чернігові, а вже у 1925–1926 рр. був аспірантом Ніжинського інституту по кафедрі літератури, досліджуючи творчість М. Коцюбинського. У 1928–1929 рр. – серед

науковців Київського відділення інституту Тараса Шевченка. Працюючи в київській філії Інституту Тараса Шевченка, часто виступає на сторінках фахових часописів з науковими статтями та рецензіями.

Працює на посаді доцента Кам'янець-Подільського інституту соціального виховання. З 1932 по 1935 рр. – доцент Дніпропетровського Педагогічного інституту. Наприкінці 1935 р. – в. о. професора літератури, завідувача кафедри літератури Миколаївського педагогічного інституту.

За прогресивні погляди в 1936 р. І. Д. Миронець був знятий з посади завідувача кафедри літератури, а в жовтні 1937 р. відбувся його арешт у сфабрикованій справі «як активного учасника контрреволюційної терористичної організації», до якої він ніби був залучений ще в 1931 р.

28 грудня 1937 р. І. Д. Миронця було розстріляно. У 1958 р. його було реабілітовано.

22 вересня – 90 років від дня народження **Зінаїди Іванівни Мухіної**

(1930), кандидата історичних наук, доцента.

Закінчила історичний факультет Київського університету (1953), аспірантуру по кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків Київського університету (1956). Працювала у Київському університеті (1956–1992), Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1992–1997) на посаді доцента кафедри історії. Історик-славіст, досліджувала історію польського селянства XVI-XVIII ст. Читала лекційні курси з історії первісного суспільства, історії стародавньої Греції та Риму, історії середніх віків.

23 вересня – 60 років від дня народження Ірини Степанівни Коновальчук (1960), старшого викладача кафедри психології.

Закінчила Київський державний педагогічний інститут ім. О. М. Горького, педагогічний факультет, відділення педагогіки і психології (1984). Після закінчення інституту працювала викладачем педагогіки і психології в Прилуцькому педагогічному училищі (1984–1985).

викладача.

У Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя працювала з 1985 по 1993 рр. на посадах асистента, старшого

24 вересня – 80 років від дня народження Людмили Григорівни Кобзар (1940), кандидата філологічних наук, доцента

Закінчила Горлівський педагогічний інститут іноземних мов у 1963 р. Працювала у Ніжинській вищій школі з 1979 р. на посадах старшого викладача (з 1979), завідувачої кафедрою іноземних мов (з 2001). Основний напрям наукових досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефахових факультетах. Автор 11 наукових праць та навчально-методичних посібників.

26 вересня – 70 років від дня народження Анатолія Івановича Мельника (1950), старшого викладача кафедри теорії, історії музики.

Закінчив Донецький музикально-педагогічний інститут, факультет народних інструментів (1976).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1976-1985). Працював за сумісництвом в Київському музикальному училищі ім. Р. М. Глієра (1977–1978), Ніжинському технічному училищі №2 (1979), Ніжинському культурно-освітньому училищі (1981).

26 вересня – 80 років від дня народження Гаріка Михайловича Чирви (1940), доцента кафедри української мови.

Закінчив історико-філологічний факультет Дніпропетровського державного університету (1969). Працював вчителем, літературним працівником у газеті, викладачем Запорізького педагогічного інституту. Кандидат філологічних наук (1977). В Ніжинській вищій школі працював з 1984 року: завідувач кафедри української мови (1985–1987), декан філологічного факультету (1987–1988). Автор понад 20 наукових праць.

26 вересня – 80 років від дня народження Олега Миколайовича Шмаровоза (Одарича) (1940), кандидата фізико-математичних наук.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1962). Асистент кафедри математики інституту (1963–1964), аспірант інституту математики (1965–1968), старший науковий співробітник Інституту кібернетики НАН України (1968–2009), начальник відділу, заступник директора Українського державного центру наукової і науково-технічної та інноваційної експертизи МОН України (1997–2009).

Основний напрям наукових досліджень – якісна теорія диференціальних рівнянь, стабілізація і керуваність систем управління, моделювання фізико-технологічних процесів в мікроелектроніці. Автор понад 50 наукових праць.

28 вересня – 60 років від дня народження Анатолія Івановича Вдовиченка (1960), викладача кафедри німецької мови.

В 1984 р. закінчив Єльський університет ім. Фрідріха Шіллера (Німеччина), відділення германістики, секція літератури і мистецтвознавства. Отримав спеціальність дипломованого германіста. Після закінчення направлений в Ніжинський педінститут ім. М. В. Гоголя. Працював на посадах викладача англійської (1984) та німецької (1986–1987) мов.

30 вересня – 100 років від дня народження Надії Тихонівни Одарич (1920–1999), асистента кафедри фізики.

Студенткою Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя стала 1938 р. В евакуації (1941–1943) працювала вчителем в Західно-Казахстанській області. Закінчила фізико-математичний факультет у серпні 1944 р. Одночасно (1943–1944) була комсоргом ЦК ЛКСМУ в інституті. В ці роки комсомольською організацією були зібрані кошти на будівництво літака.

Працювала в Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1947–1957) на посадах лаборанта, асистента кафедри фізики. Керувала педагогічною практикою студентів. Організатор художньої самодіяльності в інституті та в школі.

Жовтень

1 жовтня – 155 років від дня народження **Івана Івановича**

Семенова (1865–1924), філолога-латиніста, педагога.

Закінчив історико-філологічний відділ Московського університету (1899). У 1895–1905 рр. – приват-доцент кафедри римської словесності Московського університету. Екстраординарний професор Ніжинського Історико-філологічного інституту князя Безбородька (НІФІ) (1905–1920), ординарний професор римської словесності (з 1907). Обіймав посаду інспектора інституту (з 1907), за відсутності призначеного міністерством директора виконував його обов'язки. 1920–1924 рр. – займав посади професора, викладача німецької мови, проректора, завідувача кафедри мовознавства.

2 жовтня – 65 років від дня народження **Лідії Володимирівни**

Лепехи (1955), асистента кафедри філософії та політекономії.

Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1980) філософський факультет.

Працювала в Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1980–1984) на посаді асистента кафедри філософії та політекономії.

2 жовтня – 75 років від дня народження **Миколи Івановича**

Шевченка (1945), кандидата педагогічних наук.

Закінчив Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя, спеціальність музика і співи (1971). Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті викладачем кафедри музики і співів (1971–1972), асистентом кафедри педагогіки (1972–1974). Аспірант НДІ педагогіки УРСР (1976–1979). Викладач кафедри педагогіки і психології (з 1979). Кандидат педагогічних наук (1981). Старший викладач кафедри педагогіки і психології (з 1982). Декан музично-педагогічного факультету (1982)

2 жовтня – 80 років від дня народження **Віктора Миколайовича**

Серякова (1940), завідувача кафедри фізичного виховання.

Закінчив Харківський педагогічний інститут ім. Г. Сковороди (1964). Працював у Ніжинській вищій школі з 1965 по 2011 рр. на посадах викладача, старшого викладача (з 1970), завідувача кафедри фізичного виховання (1986–1998). Основний напрям наукових досліджень – оздоровча фізична культура студентської молоді.

3 жовтня – 60 років від дня народження **Михайла Миколайовича**

Кириєнка (1960), старшого викладача кафедри фізичного виховання та валеології.

З 1985 р. зарахований викладачем на кафедру фізичної культури при Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя. З 1990 р. – старший викладач. Проводив навчально-тренувальні заняття із збірною командою інституту з легкої атлетики.

5 жовтня – 210 років від дня народження **Івана Андрійовича**

Максимовича (1810–1889), юриста і археолога.

Закінчив університет Св. Володимира. Професор кримінального та цивільного права у Ніжинському Фізико-математичному, згодом Юридичному ліцеях (1842–1869). Член-кореспондент Королівського Копенгагенського товариства північних антикварів. Автор праць: «Мова про розвиток ідеї злочину за змістом пам'яток російського законодавства» та «Мова про кримінальні покарання в Росії» та ін.

5 жовтня – 105 років від дня народження **Олексія Дмитровича**

Кучерука (1915–?), старшого викладача.

Закінчив Київський університет ім. Т. Г. Шевченка, геолого-географічний факультет (1938). Працював викладачем у Житомирському педагогічному інституті (1938–1939), старшим викладачем Львівського та Кременчуцького педінститутів (1947–1959), інженером-геологом Львівського відділення державного проектного інституту Теплоелектропроект.

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1963–1971) на посаді старшого викладача кафедри ботаніки, викладав геологію та географію. Засновник геологічного музею факультету. Автор понад 30 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – геологічні умови розвитку карсту у різних регіонах України.

10 жовтня – 65 років від дня народження **Володимира**

Михайловича Рички (1955), українського історика, доктора історичних наук, професора, провідного наукового працівника Інституту історії України НАНУ, члена Національної спілки журналістів України, дійсного члена Українського історичного товариства (1995) та Товариства дослідників Центрально-Східної Європи (1999).

В 1972–1977 рр. навчався на історичному факультеті Київського університету. В 1977–1978 рр. працював науковим співробітником Київського державного історичного музею. В 1978–1981 рр. – молодший

науковий співробітник, в 1981–1988 рр. – наукового співробітника, в 1988–1998 рр. – старшого наукового співробітника, з 1998 р. – провідного наукового співробітника відділу історії середніх віків і раннього нового часу Інституту історії України НАНУ.

В 1985 р. захистив кандидатську дисертацію «Формування території Київської землі. IX – перша третина XII ст.». В 1998 р. захистив докторську дисертацію «Церква в соціально-політичній структурі Київської Русі».

Працює в Ніжинській вищій школі на посаді професора кафедри історії України з 2003 року.

11 жовтня – 90 років від дня народження **Лікії Пахомівни**

Вакуленко (1930–?), старшого викладача кафедри філософії та політекономії.

Закінчила Ростовський фінансово-економічний інститут (1960), спеціальність економіка.

Працювала в Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя асистентом кафедри філософії і політекономії (1963–1969), старшим викладачем (1969–1984).

13 жовтня – 165 років від дня народження **Павла Олександровича**

Адріанова (1855–1929), філолога-латиніста.

Закінчив класичне відділення Історико-філологічного інституту в Санкт-Петербурзі (1876). Два роки стажувався в Німеччині. Займав посаду викладача римської словесності у Ніжинському історико-філологічному інституті князя Безбородька (1878–1890). З 1890 р. служив окружним інспектором Оренбурзької шкільної округи. Нагороджено орденом св. Володимира III ст. (1903), св. Станіслава I ст (1906). З 1909 р. виконував обов'язки директора Вінницької чоловічої гімназії, з 1911 р. очолював педагогічну раду Вінницької міської 2-ї жіночої гімназії.

За радянської влади очолював міські трудові школи. Паралельно викладав латину у фармацевтичному технікумі, акушерських курсах, медичних курсах, курси іноземних мов (1921–1923). Був членом РОБОСу, профспілки наукових співробітників, де входив до складу біографічної комісії, яка з 1924 р. співпрацювала з біографічною комісією ВУАН.

Автор 5 наукових праць.

13 жовтня – 165 років від дня народження **Петра Андрійовича**

Буштєдта (1855–?), лікаря-невропатолога, організатора медичної освіти в Україні.

Закінчив Санкт-Петербурзьку військово-медичну академію (1881). Працював земським лікарем у Сосницькому повіті; завідувачем психіатричної лікарні в Ніжині (1899–1923). Відкрив у Ніжині приватну жіночу фельдшерсько-акушерську школу (1907), де й викладав. Колезький радник. Після 1917 р. – завідувач та викладач медичного технікуму та акушерської школи. Працював лікарем робітничої поліклініки в Ніжині (з 1923); викладачем та лікарем

Ніжинського ІНО (1923–1929). Досліджував питання невропатології та психіатрії.

13 жовтня – 135 років від дня народження **Романа Михайловича**

Волкова (1885–1959), українського фольклориста і літературознавця, професора.

В 1912 р. закінчив словесне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту.

Під керівництвом Володимира Резанова вивчав фольклорні пам'ятки. Його студентська праця «Народна драма «Царь Максиміліан» (1912) дістала високу оцінку фахівців і була видана окремою книжкою у Варшаві.

В 1920–1923 рр. працював ректором Одеського інституту народної освіти (ОІНО). Згодом викладав в Одеському педагогічному

інституті.

Стояв у витоків створення філологічного факультету Одеського державного університету, який очолив у 1937 р. В цей же час завідував кафедрою російської літератури.

В 1945–1950 рр. обіймав посади проректора з наукової роботи та завідувача кафедри російської літератури Львівського державного університету. З 1950 р. на таких же посадах працював у Чернівецькому державному університеті.

14 жовтня – 90 років від дня народження **Якова Григоровича**

Опилата (1930), доцента кафедри педагогіки і психології, проректора із заочного навчання, кандидата психологічних наук.

Закінчив Черкаський державний педагогічний інститут, природничий факультет (1958), аспірантуру при НДІ психології УРСР (1965).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1965–1976): старшим викладачем кафедри психології (1965–1970); проректором по заочному навчанню (з 1970). Кандидат психологічних наук (з 1969). Доцент кафедри педагогіки і психології (з 1974).

15 жовтня – 110 років від дня народження **Володимира Юлійовича**

Нечай-Гумена (1910–1970), викладача.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1941). Учасник підпільної організації Якова Батюка, що діяла у Ніжині під час окупації. Викладач російської літератури кафедри російської та зарубіжної літератури інституту (1943–1969), декан заочного відділення (1948–1949). Викладач російської літератури Ніжинського культосвітнього училища (1956–1969).

18 жовтня – 110 років від дня народження Миколи Григоровича

Глінки (1910–1994), кандидата філософських наук, доцента.

Закінчив Ніжинський інститут народної освіти (1930), Київський університет, біологічний факультет (1940). Активний учасник Другої світової війни.

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1946–1974). Займав посади асистента, викладача, старшого викладача та доцента (з 1964) кафедри марксизму-ленінізму. Заступник директора Учительського інституту при НДПІ (1949–1950). Завідувач кафедри філософії та політекономії (з 1968). Кандидат філософських наук (1955). Автор понад 10 наукових праць. Нагороджений орденом та медалями за бойові заслуги у Другій світовій війні.

18 жовтня – 150 років від дня народження Володимира

Васильовича Різниченка (1870–1932), геолога, поета і художника.

Дійсний член ВУАН (1929). Навчався в Ніжинській гімназії, яку закінчив 1891 р. та на природничому відділі фізико-математичного факультету Харківського університету (1891–1896). Як художник співпрацював у газеті «Искра» (1901–1903), тижневику «Шершень» (1906), «Киевской газете», «Киевском вестнике» (1905–1907), газеті «Рада» (1909–1912), де вміщував свої сатиричні малюнки на злободенні політичні, соціальні і громадянські теми під псевдонімами Гайд (скорочено від Гайдамака) та Велентій.

Найвидатнішим мистецьким здобутком був сатиричний малюнок «Націоналістична «Калка» (1911–1912), де зображено дошки, під якими конають, придушені російськими шовіністами, українці, білоруси, поляки, євреї, грузини, фіни та ін.

20 жовтня – 80 років від дня народження Галини Яківни Томіліної

(1940), кандидата філологічних наук, доцента кафедри російської мови.

Закінчила Дніпропетровський державний університет, філологічний факультет (1962) та аспірантуру при Ленінградському університеті (1962–1965).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1967–1974) на посадах асистента, старшого викладача.

З 1974 року - доцент кафедри російської мови Запорізького педагогічного інституту.

25 жовтня – 160 років від дня народження **Миколи Семеновича**

Самокиша (1860–1944), видатного українського художника-баталіста, академіка (1890).

Народився у Ніжині в сім'ї поштаря Ніжинської поштової станції Семена Самокиша. Початкову художню освіту отримав в Ніжинській класичній гімназії у вчителя малювання Р. К. Музиченка-Цибульського, у якого також брав приватні уроки живопису.

Закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут, створений на базі Гімназії вищих наук і ліцею князя Безбородька. Навчався у Петербурзькій академії мистецтв (1879–1885). Заслужений діяч мистецтв, професор, лауреат Державної премії. Викладав у Петербурзькій академії мистецтв (1912–1917), у

Харківському художньому інституті (1936–1941).

30 жовтня – 195 років від дня народження **Дмитра Івановича**

Безперчого (1825–1913), українського художника і педагога.

Закінчив Академію мистецтв (1841–1846) із званням «вільного художника». Учень Карла Брюллова; у його майстерні з 1843 р. Міг зустрічатися з Тарасом Шевченком. Формувався під впливом академічного мистецтва.

Працював над ілюстраціями до «Мертвих душ» Миколи Гоголя та ін. Викладав малювання у Ніжинському ліцеї (1846–1850), в реальному училищі і середніх школах Харкова (1850–1900).

Вчитель О. М. Бекетова, В. О. Беклемішева, С. І. Васильківського, Г. І. Семирадського, П. О. Левченка, М. С. Ткаченка, О. В. Шевченка, К. К. Первухіна, В. Є. Татліна, М. Ф. Сумцова.

Аустонад

1 листопада – 65 років від дня народження Любов Іванівни Драчук (1955), кандидата педагогічних наук, доцента кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу.

Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя по спеціальності «російська мова і література» (1978)

З 1989 р. працювала на кафедрі методики викладання української мови і літератури НДПУ ім. М. В. Гоголя. У 2000 р. захистила дисертацію на тему «Морально-етичне виховання учнів на традиціях українського народу під час вивчення української літератури». У 2000 р. присвоєно звання доцента. Керувала Прилуцьким навчально-методичним центром Ніжинського державного університету (2003–2005). Завідувала кафедрою методики викладання української мови і літератури (2003–2008) 2008 р. – доцент кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу.

Має понад 50 статей та методичних розробок. Коло наукових інтересів – регіональні особливості розвитку культури Полісся.

2 листопада – 115 років від дня народження Андрія Григоровича Приходька (1905–?), кандидата економічних наук (1950), доцента.

Закінчив Катеринославський (нині Дніпровський) інститут народної освіти (1925–1930). Після закінчення інституту Приходьку А. Г. присвоєно кваліфікацію викладача дисциплін соціально-економічного циклу в установах профосвіти.

Працював у Дніпропетровському (нині Дніпровському) Горному інституті на посадах викладача, доцента, завідувача кафедри політекономії. Потім перейшов на партійну роботу. Працював у Дніпропетровському обкомі партії. Секретар Вінницького та Тернопільського обкомів партії. Учасник Великої Вітчизняної війни.

Директор Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1950–1954), читав лекції по політичній економіці (погодинно). Автор низки наукових праць.

6 листопада – 115 років від дня народження Михайла Степановича Чубача (1905–1964), кандидата філологічних наук, доцента.

В 1932 р. закінчив Одеський Інститут профосвіти. У Київському державному університеті з 1936 р.: (1936–1941) – аспірант і викладач; (в липні 1941 р. був мобілізований на службу в Радянську Армію); (1944–1946) – старший викладач; (1946–1947) – доцент, завідувач відділу західних мов та літератури, заступник декана філологічного факультету по західному відділу. Викладав курс античної літератури, досліджував проблеми американського роману ХХ ст.

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1948–1957) на посаді доцента кафедри загальної літератури, викладав курси зарубіжної та дитячої літератур.

11 листопада – 170 років від дня народження **Михайла Миколайовича Бережкова** (1850–1935), відомого українського і російського історика, архівознавця, дослідника російської й української історії, зокрема – історії Чернігівщини, знавця ніжинських старожитностей.

Професор історії Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1882–1904; 1919–1922). Один з фундаторів і керівників (1901–1904) Ніжинського історико-філологічного товариства. Завідувач інститутською бібліотекою (1904–1919). Член історичної секції Науково-дослідної кафедри історії культури та мови (1922). Керівник секції української та російської історії (1924)

На кафедрі загальної історії вивчав археологічні пам'ятки та архівні джерела з історії Криму, Південної України, Чернігівщини. Основні праці опублікував у 1890–1900 рр.: «Блаженный Игорь Ольгович князь Новгородский и великий князь Киевский» (1893); «Крымские дела в старом царском архиве XVI века на основании современной архивной описи» (1894); «Город Нежин в начале XIX века по описанию московских путешественников (Заметки к истории города)» (1895); «А. Ф. Шафонский и его труд: Черниговского наместничества топографическое описание» (1910).

14 листопада – 100 років від дня народження **Катерини Михайлівни Создаєвої** (1920–?), старшого викладача педагогіки.

Закінчила Саранський педагогічний інститут (Мордовська АР), мовно-літературний факультет (1947). Після закінчення працювала старшим лаборантом в кабінеті педагогіки Мордовського державного педінституту (1947–1950).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1952–1976) на посадах асистента (1954–1961), викладача кафедри педагогіки (1961–1972), старшого викладача кафедри педагогіки (1975–1976).

16 листопада – 130 років від дня народження **Михайла (Мойсея) Семеновича Кармінського** (1890–?).

Закінчив чоловічу класичну гімназію при НІФІ князя Безбородька (1909), Університет Св. Володимира (1915). У 1917 р. викладав математику у школах Ніжина, від 1923 р. – на робітфаці при НІНО. З вересня 1926 р. до серпня 1941 р. та у 1944–1967 рр. викладав вищу математику на фізико-математичному факультеті Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя. Доцент (1931), завідувач кафедри вищої математики (1932).

Автор кількох підручників для студентів з математики, тригонометрії. Зокрема, «Прямолинейная тригонометрия. Лабораторно-индуктивный метод изложения».

Відмінник народної освіти України (1946). Нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне».

17 листопада – 110 років від дня народження **Леоніда Васильовича**

Олійника (1910–?), дослідника історії України середніх віків, історика-краєзнавця.

У 1930–1933 рр. навчався в Чернігівському інституті народної освіти (не закінчив). (1934–1959) – викладав історію в педучилищі та педагогічних інститутах (1941–1944 – в евакуації), в т. ч. (1948–1956) – завідував кафедрою історії України Ніжинського педагогічного інституту. (1940–1941, 1945–1947) – аспірант Інституту історії України АН УРСР (без відриву від виробництва).

У 1960 р. закінчив історичний факультет Луганського педагогічного інституту. У 1964 р. ВАК СРСР на основі рішення

Об'єднаної ради суспільних наук АН УРСР надав науковий ступінь кандидата історичних наук.

У (1960–1964) – редактор-організатор УІЖу, (1964–1973) – науковий співробітник відділу історії міст і сіл Української РСР, (1973–1974) – науковий співробітник відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР. Опублікував близько 50 праць.

18 листопада – 100 років від дня народження **Олени Миколаївни**

Євстаф'євої (1920–2000), кандидата філологічних наук (з 1954), доцента (з 1970).

Закінчила філологічний факультет Московського інституту історії, філософії та літератури ім. М. Г. Чернишевського (1941), Московський університет ім. М. В. Ломоносова (1950).

Працювала в Кімирському учительському інституті в Калінінській області (1950–1955), Тобольського педінституту (1956–1961), Калужському педінституті (1961–1967), замісником декана кафедри російської мови і літератури при Калужському педінституті (1967–1970).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1970 по 1995 рр. на посаді доцента. Автор численних наукових робіт. Основний напрям наукових досліджень – російська література кінця XIX та XX ст.

Учасник бойових дій у Другій світовій війні.

22 листопада – 115 років від дня народження **Григорія Петровича**

Васильківського (1905–1986), українського літературознавця, педагога і краєзнавця.

Закінчив педагогічний технікум (1928) У 1935 р. закінчив Пермський педагогічний інститут. З 1935 по 1938 рр. навчався в аспірантурі Московського педагогічного інституту.

З 1948 по 1975 рр. працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя, завідував кафедрою російської та зарубіжної літератури. З його ініціативи протягом 1952–1959 рр. в інституті було проведено дві Всесоюзні Гоголівські конференції.

Багато уваги приділяв краєзнавчій роботі, чудово знав історію Чернігівщини й Ніжина. Велику кількість статей присвятив історичним подіям краю, діячам літератури та мистецтва. Автор книги-путівника «Ніжин» (1981).

Один із засновників у Ніжинському педагогічному інституті Музею рідкісної книги (1985), який названо його ім'ям, а також краєзнавчого музею міста.

Грудень

1 грудня – 100 років від дня народження Григорія Кліментійовича

Кравця (1920–2001), кандидата біологічних наук, доцента.

Закінчив природознавчий факультет Херсонського педагогічного університету ім. Н. К. Крупської у 1948 р. В Київському університеті працював до 1987: з 1952 р. – асистентом, у 1955–1956 рр. – старшим викладачем, з 1957–1987 рр. – доцент кафедри дарвінізму та генетики біологічного факультету Київського університету. Виконує обов'язки заступника декана (1957–1959, 1966–1972). Вчений секретар ради біологічного факультету (1957–1972). Розробив програми курсів з дарвінізму та тваринництву. Вивчав вплив мінеральної підкормки тутового шовкопряда, сезонні зміни чутливості передньої частки аденогіпофіза птахів до впливу гормонів гіпоталамуса.

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1988–1991) на посаді доцента кафедри антомії і зоології.

Автор 65 наукових і навчально-методичних праць, серед них 1 підручник, 5 навчальних і 5 методичних посібників.

3 грудня – 195 років від дня народження Миколи Олексійовича

Лавровського (1825–1899), українського історика, філолога, педагога, сановника, дійсного члена Імператорської АН.

13 січня 1875 став директором-облаштувальником Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, створив там науковий друкований орган «Известия Нежинского историко-филологического института князя Безбородко», організував придбання для інституту бібліотеки професора С. Шверьова.

Паралельно, до середини 1876 р., завідував тамтешнім юридичним ліцеєм, який підлягав ліквідації. У наступні роки надрукував праці «Заметка о тексте русских былин», «Памятники старинного русского воспитания», «Гимназия высших наук кн. Безбородко в Нежине: 1820–1832», написав кілька персоналій професорів для впорядкованої М. Гербелем книги «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородко. Викладав російську словесність, виголошував актові промови (їхні тексти 1877–1880 рр. публікувалися в «Известиях Историко-филологического института князя Безбородко»). 16 (4) вересня 1881 р. мав слово на відкритті в Ніжині пам'ятника М. Гоголю.

В 1883 р. повернутий на державну службу, виконував обов'язки ректора Варшавського університету, читав у цьому закладі лекції з історії давньоруської писемності.

В 1890 р. призначений попечителем Дерптського навчального округу.

В 1899 р. остаточно пішов у відставку.

3 грудня – 60 років від дня народження Алли Георгіївни Мартиненко (1960), асистента кафедри географії.

В 1989 р. закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка. Після закінчення працювала інженером-картографом (1989–1990).

У Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя працювала з 1990 по 1992 рр. на посаді асистента кафедри географії.

5 грудня – 130 років від дня народження Митрофана Васильовича Левченка (1890–1955), історика-візантиніста, професора (1938), доктора історичних наук (1941).

В 1915 р. закінчив у Ніжині історико-філологічний інститут. Опісля вчився в Петрограді (нині м. Санкт-Петербург). В 1939 р. започаткував у Ленінградському відділенні Інституту історії АН СРСР діяльність групи візантиністів, в 1940–1944 рр. очолював це відділення. Організував кафедру візантиністики в Ленінградському університеті (нині Петербурзький університет) й завідував нею протягом 1944–1950 рр.

Йому належить перший радянський підручник «Історія Візантії: Короткий нарис». Наукові інтереси М. В. Левченка були зосереджені переважно в площині соціально-економічної історії Візантії перших століть її існування. Особливу увагу приділяв дослідженню відносин Візантійської імперії з Київською Руссю, результати цих студій узагальнив у праці «Нариси з історії русько-візантійських відносин» (1956).

5 грудня – 70 років від дня народження Надії Миколаївни Поліщук (1950), кандидата філологічних наук, доцента кафедри німецької філології.

Закінчила аспірантуру у Київському національному лінгвістичному університеті, Лейпцігський університет ім. К. Маркса (Німеччина). Член Вченої ради Навчально-наукового інституту іноземних мов.

Працювала в Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1985–1988) на посаді завідувачки кафедри німецької мови. Нагороджена Почесною грамотою Черкаської обласної ради, Почесною грамотою за високу професійну майстерність, почесною грамотою Міністерства освіти та науки та ін.

8 грудня – 140 років від дня народження Йоганнеса Аавіка (1880–1973), естонського мовознавця, реформатора і стандартизатора сучасної естонської мови.

У 1902–1903 рр. навчався у Тартуському університеті. 1903–1905 рр. – український період в житті вченого. Навчається в Ніжинському інституті. 1904 р. листується з Георгом Брандесом відносно ідей модернізації естонської мови.

Сучасну естонську мову сформовано у 1910–1920 рр. стараннями геніального вченого-мовознавця Йоганнеса Аавіка. Він запровадив спрощену структуру речень, а також винайшов низку нових коренів слів, які позичав із естонських та фінських діалектів.

Робота зі стандартизації естонської мови тривала і після Другої світової війни як вченими в умовах радянської окупації, так і в еміграції. Було видано: *атлас діалектів естонської мови*, концептуальний словник, етимологічний словник, граматику наукової мови.

На острові Сааремаа в місті Курессааре створено музей Аавіка.

11 грудня – 210 років від дня народження Миколи Яковича Прокоповича (1810–1857), письменника, педагога, перекладача.

Навчався у Гімназії вищих наук князя Безбородька (1822–1829). У гімназійні часи писав вірші, прозу, п'єси для гімназійного театру, брав участь у випуску рукописних журналів та альманахів. Перший видавець творів М. В. Гоголя, редагував його «Собрание сочинений». У Петербурзі пробував себе на театральній сцені. Працював учителем російської мови та словесності у 1-му кадетському корпусі. Посмертно вийшла збірка віршів М. Я. Прокоповича, яку видав М. Гербель 1858 р.

14 грудня – 130 років від дня народження Миколи Григоровича Куїса (1890–1937) – радянського державного і партійного діяча, педагога.

За походженням українець. Закінчив учительську семінарію (1909), Смоленський учительський інститут (1916). Учителював. 1919 р. вступив до Червоної армії.

У 1924–1930 рр. – ректор і політичний комісар Ніжинського ІНО, де під його керівництвом посилено матеріальну базу й налагоджено навчальний процес (також викладав соціально-економічні дисципліни).

Відтоді був проректором Інституту ім. Артема (Харків) й Одеського університету, ректором Харківського і Дніпропетровського університетів. Досліджував історію революційного руху й партійного будівництва на українських землях. 1934 р. звільнений з роботи й виключений із партії за звинуваченнями у лібералізмі та потуранні націоналістичним елементам. Деякий час залишався безробітним. У 1937 р. заарештований за звинуваченням у приналежності до контрреволюційної троцькістської підпільної організації. Засуджений до розстрілу. Реабілітований 1957 р.

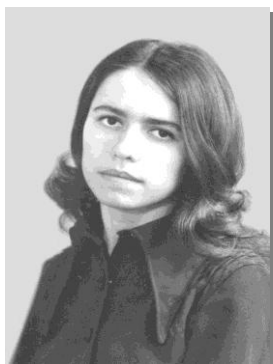
14 грудня – 85 років від дня народження Лідії Іванівни Калачової (1935), доцента.

В 1960 р. закінчила Вороніжський педінститут, суспільно-географічний факультет. В 1962 р. була запрошена на роботу асистентом на кафедру ботаніки. В 1970 р. закінчила аспірантуру при Московському університеті ім. М. В. Ломоносова, потім працювала на кафедрі ботаніки Вороніжського педінституту. В 1973–1978 рр. працювала завідувачкою кафедри ботаніки Південно-Сахалінського педінституту, доцентом кафедри ботаніки в Черкаському педінституті (1982–985).

Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1989–1993) на посаді доцента кафедри ботаніки.

19 грудня – 65 років від дня народження Надії Олександрівни Бондар (1955), кандидата філологічних наук (з 1990), доцента (з 1995).

Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту в 1977 р. Працює в Ніжинській вищій школі з 1980 р. на посадах асистента (1980–1987), старшого викладача (1987–1995), доцента (з 1995).

Основний напрям наукових досліджень – сучасна російська мова (словотвір, морфологія, синтаксис), семантика тексту.

19 грудня – 85 років від дня народження Віталія Михайловича Пригоровського (1935), педагога, журналіста, літературознавця.

В 1956 р. закінчив Ніжинський державний педагогічний інституту М. Гоголя. В інституті навчався на відділенні української мови та літератури історико-філологічного факультету. Два роки очолював літературну студію.

З 1956 р. перебував на педагогічній роботі. Спочатку у Волинській обл., потім Чернігівській.

У жовтні 1974 р. переїхав до Ніжина. Працював в редакції газети «Під прапором Леніна» (тепер «Ніжинський вісник»).

Спочатку обіймав посаду заступника редактора, а з 1985 р. – редактор цього видання. З 1980 р. – член Спілки журналістів України. У січні 1996 р. Указом Президента України йому присвоєно звання «Заслужений журналіст України». У пресі виступав під псевдонімами В. Білокрил, В. Остерський, П. Сокорина та ін.

19 грудня – 70 років від дня народження Олександра Степановича

Самійленка (1950–1977), поета, журналіста.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1972). У 1972 р., за день до державних екзаменів, виключили з інституту. За те, що привозив з Києва «крамольну» літературу, за вірші, – особливо ж ніжинські працівники КДБ чіплялися за його поезії «Недописаний лист Тараса Шевченка» та «Смерть Василя Чумака». Отож, диплом він одержав через рік.

Працював у редакції обласної газети «Деснянська правда». Автор посмертної збірки «Земні імена», численних публікацій у часописах «Дніпро», «Літературна Україна», «Молодь України» та ін. Трагічно загинув за нез'ясованих обставин.

25 грудня – 135 років від дня народження Миколи Павловича

Автомова (1885–1976), викладача російської мови.

Закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут (1912) і відбув в Маньчжурію. Поступив викладачем російської мови і літератури до харбінського комерційного училища. З 1926 р. викладав в російських середніх навчальних закладах, на підготовчих курсах при Харбінському політехнічному інституті, читав лекції в Японсько-Російському інституті і Харбінському педагогічному інституті. Був членом маньчжурського педагогічного товариства, товариства російських орієнталістів, товариства вивчення маньчжурського краю.

Автор близько 300 наукових робіт, в основному присвячених викладанню російської мови іноземцям та питань освіти в Маньчжурії та на Далекому Сході. Член Російської академічної групи в США.

26 грудня – 115 років від дня народження Миколи Петровича

Івченка (1905–?), доцента кафедри хімії.

Закінчив Молочний інститут при Тімірязєвській академії тваринництва (1932); аспірантуру при Науково-дослідному інституті тваринництва (1949). Кандидат біологічних наук (1949).

Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1966–1967) на посаді доцента кафедри хімії.

Автор понад 10 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – біологічна хімія.

Має три бойові медалі.

29 грудня – 65 років від дня народження Ігоря Миколайовича

Рудика (1955–2009), педагога, журналіста.

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя. Викладав у школах Ніжина і району. Був заступником редактора газети «Вісті» та редактором міського радіомовлення. Відмінник народної освіти України.

З 1994 р. – на журналістській роботі. Писав вірші. Друкувався у періодичних виданнях та колективних збірниках.

31 грудня – 100 років від дня народження Марії Герасимівни

Кишенько-Сокальської (1920–1996), доцента кафедри української мови.

Закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут ім. Миколи Гоголя літературно-мовний факультет (1945). Працювала в інституті (1945–1977) на посадах асистента, старшого викладача, доцента (з 1970) кафедри української мови. Вела практичні заняття з курсу сучасної української мови на першому курсі та заочному відділенні. Кандидат філологічних наук (1963).

Автор понад 10 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – українська літературна мова.

Цього року виповнюється

250 років від дня народження **Павла Івановича Волинського** (1770–1840), протоієрея, законовчителя Ніжинської гімназії вищих наук князя Безбородька.

Закінчив Чернігівську духовну семінарію (1875) та Київську духовну академію, де слухав курс філософії. Працював викладачем поезії у Чернігівській семінарії. Викладав Закон Божий та моральні основи філософії у Гімназії вищих наук князя Безбородька (1821–1929). Ніжинський протоієрей.

235 років від дня народження **Антоня Лук'яновича Андржейовського** (1785–1868), відомого ботаніка, дослідника флори Правобережної України.

Професор Ніжинського Фізико-математичного ліцею (1839–1841), викладав природничі науки. Член-кореспондент Одеського товариства сільського господарства Південної Росії, член Французького зоологічного товариства. Автор 10 наукових праць.

235 років від дня народження **Григорія Прокоповича Македонського** (1785–?), викладача російської словесності Фізико-математичного ліцею князя Безбородька.

Навчався у Харківському духовному колегіумі (1799), закінчив Харківський університет (1809). Працював учителем філософії, права, політичної економії Харківської, Новгород-Сіверської та Житомирської гімназій. 1812 року одержав звання кандидата філософії. У 1837–1840 роках – викладач російської словесності та інспектор Ліцею.

230 років від дня народження **Христофора Миколайовича Ієрописа** (1790–?), професора грецької словесності Гімназії вищих наук князя Безбородька.

Фессалійський грек за походженням, закінчив Смирненську гімназію. 1821 року за запрошенням Олександрівського грецького училища приїхав до Ніжина. 1822 року затверджений учителем грецької мови в Гімназії, у 1824–1833 роках – молодший професор грецької мови і словесності.

230 років від дня народження **Кирила Абрамовича Мойсєєва** (1790–1953), професора історії та статистики Гімназії вищих наук князя Безбородька.

Закінчив Київську духовну академію та Харківський університет (1815). Працював учителем французької мови Новгород-Сіверської гімназії (1815–1819). Згодом – учитель історії, географії, статистики Київської гімназії. З 1820 року – молодший професор історії, географії та статистики Гімназії вищих наук князя Безбородька, з 1826 – старший професор. У 1822 – 1826 роках – інспектор гімназійного пансіону, з 1826 – інспектор Гімназії. 1837 року залишив службу та виїхав до Москви.

230 років від дня народження **Казимира Варфоломійовича Шаполинського** (1790–?), професора математичних і природничих наук Гімназії вищих наук князя Безбородька (1820–1830).

Закінчив Педагогічний інститут у С.-Петербурзі. Працював у Могилівській та Київських гімназіях. 1820 року призначений спочатку молодшим, а потім старшим професором Гімназії. У 1826–1827 роках виконував обов'язки директора Гімназії.

215 років від дня народження **Матвія Матвійовича Могилянського** (1805–?), директора Юридичного Ліцею та Ніжинської класичної чоловічої гімназії (1855–1856).

Закінчив Страсбурзький університет. Особливу увагу звертав на викладання у Ліцеї іноземних мов (французької та німецької). Працював помічником попечителя Київського навчального округу. За часів керівництва Гімназією фонд бібліотеки становив 11742 томи, 4757 назв.

215 років від дня народження **Осипа Фаддійовича Паєвського** (1805–?), викладача історії та статистики в Юридичному Ліцеї князя Безбородька.

Закінчив Віленський університет та Педагогічний інститут при Петербурзькому університеті. Працював учителем в училищах та гімназіях, зокрема і в Чернігівській гімназії. 1840 року призначений викладачем російської і всесвітньої історії та статистики в Ліцеї князя Безбородька. Радник Правління Ліцею, у 1849–1953 роках – інспектор Ліцею та Ніжинської гімназії.

210 років від дня народження **Микити Федоровича Соловйова** (1810–1837), професора природничих наук.

Закінчив С.-Петербурзький університет, фізико-математичний факультет. Молодший професор природничих наук Гімназії вищих наук князя Безбородька (1825–1837). У 1831–1833 роках виконував обов'язки бібліотекаря.

210 років від дня народження **Івана Дмитровича Халчинського** (1810–1856), чиновника Міністерства іноземних справ Росії, перекладача.

Навчався в Гімназії вищих наук князя Безбородька (1820–1829), яку закінчив зі ступенем кандидата. З 1829 року у Міністерстві іноземних справ. У 1832 – 1850 роках – радник російського Посольства в Константинополі, згодом – генеральний консул Молдавії і Валахії. Автор біографічного нариса про К. М. Базілі, товариша по Ніжинській Гімназії, російського уповноваженого посла у Дунайських князівствах.

210 років від дня народження **Фердинанта-Еміля Карловича Айдерсона** (1845–?), учителя грецької мови Юридичного Ліцею князя Безбородька (1874–1875).

Лектор німецької мови в Університеті Св. Володимира, учитель давніх мов та наставник Київської 2-ї гімназії. Учитель грецької мови в Чернігівській гімназії. Надворний радник, нагороджений орденом Св. Станіслава 3-го ступеню (1879).

170 років від дня народження **Миколи Стратониковича Кирилова** (1850–1908).

Закінчив Петербурзький історико-філологічний інститут (1868–1872). Викладач давніх мов Петербурзької гімназії (1872). Стажувався за кордоном (1873–1875). Працював у НІФІ князя Безбородька (1875–1900) на посадах викладача грецької мови та наставника студентів. У 1875–1876 роках виконував обов'язки бібліотекаря.

135 років від дня народження **Івана Опанасовича Очинського** (1885–?).

Закінчив Московський учительський інститут (1910), Вищі педагогічні курси в Москві (1928). Працював у НІНО (1928–1930) на посадах викладача, доцента кафедри педагогіки і психології, керівника педагогічної практики студентів.

135 років від дня народження **Івана Яковича Павловського** (1885–1975), мовознавця.

Закінчив НІНО, словесне відділення (1923). Працював у НІНО (1923–1933) на посаді викладача української та російської мов. Аспірант науково-дослідної кафедри (секція української мови та літератури) (1927–1930). Завідувач кафедри мовознавства (1931–1933). Зазнав політичних переслідувань та репресій (1931–1933). 1934 року репресований та засланий до Узбекистану. Працював у Ферганському педагогічному інституті. У 60-х роках вийшов на пенсію та повернувся до Ніжина. Помер 1975 року, похований у Ніжині.

130 років від дня народження **Олександра Євдокимовича Яненка** (1890–?).

Закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка, історико-філологічний факультет, відділ слов'янорусської філології (1913). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1934–1935) на посадах доцента кафедри української літератури, завідувача кафедри мови та літератури. Зазнав політичних переслідувань та репресій (1935). Автор низки наукових праць та підручників трудшкіл.

125 років від дня народження **Іллі Федоровича Худобця** (1895–?).

Закінчив Московський університет, медичний факультет (1920). Працював у Ніжинському педагогічному інституті (1935). Займав посаду викладача анатомії та фізіології людини. Основний напрям наукової діяльності – медицина. За час роботи в інституті написав з наукові статті.

115 років від дня народження **Володимира Митрофановича Бутка** (1905–?).

Закінчив НІНО, соціально-економічний відділ (1930). Працював у НІНО на посадах викладача і доцента кафедри діалектичного матеріалізму, завідувача цієї ж кафедри (1933). Співредактор «Наукових записок Ніжинського інституту народної освіти». Зазнав політичних переслідувань та репресій (1934).

115 років від дня народження **Йосипа Максимовича Куриленка** (1905–?).

Закінчив НІНО. Кандидат філологічних наук, доцент. Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1943–1944) на посаді завідувача кафедри російської літератури.

105 років від дня народження **Степана Павловича Назарова** (1915–?).

Закінчив Пензенський педагогічний інститут, природничий факультет (1947). Працював у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1953–1957) на посаді доцента кафедри ботаніки. Кандидат біологічних наук (1954). Автор понад 10 наукових праць. Основний напрямок наукових досліджень – вегетативна гібридизація рослин.

95 років від дня народження **Надії Іванівни Федотової-Гузик** (1925).

Закінчила Брестський учительський інститут (1952). Брестський педагогічний інститут, філологічний факультет (1961). Стажувалась у Харківському інституті удосконалення лікарів (1962). Працювала у Ніжинському педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя (1961–1967) на посаді асистента, старшого викладача та доцента кафедри педагогіки і психології. Кандидат психологічних наук (1968). Основний напрямок наукових досліджень – дефектологія.

Хроніка подій на 2020 рік

- **215 років – 1805 р., 19 липня.** Граф І. А. Безбородько, за порадою князя В. П. Кочубея звернувся до царя, щоб отримати дозвіл на відкриття в Ніжині «училища вищих наук», яке прирівнювалося б до університету. Для його будівництва, крім своїх, він також використав кошти, які заповідав для «богоугодных заведений» його брат князь О. А. Безбородько.
- **215 років – 1805 р., 25 липня.** Царський сенат прийняв постанову про заснування і будівництво в Ніжині Гімназії вищих наук князя Безбородька.
- **205 років – 1815 р.** Помер граф І. А. Безбородько, справа будівництва Гімназії переходить до його онука Олександра Кушелева-Безбородька.
- **205 років – 1815.** Граф О. Г. Кушелев-Безбородько подарував Гімназії книгозбірню, близько 1900 томів, що лягла в основу майбутньої наукової бібліотеки.
- **200 років – 1820 р., 4 вересня (за старим стилем).** Відкрито Гімназію вищих наук кн. Безбородька, що відзначалася особливими правами і привілеями. Її першим директором став відомий вчений Василь Григорович Кукольник, доктор права, філософії і вільних мистецтв (1765–1821), а 19 квітня – попечителем князь Олександр Кушелев-Безбородько
- **190 років – 1830 р., лютий.** Відкрито в Гімназії «справу про вільнодумство».
- **185 років – 1835 р.** Директором ліцею став відомий вчений, медик, філософ, психолог Християн Адольфович Екеблад (1800–1877).
- **180 років – 1840 р., 24 квітня.** Видано офіційний указ про реорганізацію Ніжинського фізико-математичного ліцею в Ніжинський юридичний ліцей князя Безбородька.
- **180 років – 1840 р., 24 квітня.** Засновано Ніжинську класичну гімназію.
- **175 років – 1845 р.** Князь О. Г. Кушелев-Безбородько подарував ліцеєві колекцію картин художників різних шкіл Італії, Франції, Німеччини та інших країн XIV–XIX ст. (усього 175 картин у позолочених рамах), яка лягла в основу картинної галереї, що збереглася донині.
- **145 років – 1875 р., 14 вересня.** Замість Ніжинського юридичного ліцею за ініціативою міністра освіти графа Д. А. Толстого відкрито Історико-філологічний інститут кн. Безбородька.

- **145 років – 1875 р., 1 січня.** Директором Історико-філологічного інституту кн. Безбородька призначено відомого вченого, доктора філології, професора Миколу Олександровича Лавровського (1825–1899).
- **120 років – 1900 р.** Під головуванням професора А. В. Добіаша утворено археологічну комісію, діяльність якої спрямовувалася на вивчення місцевих історичних пам'яток. Ставилося питання і про вивчення в інституті української мови.
- **110 років – 1910 р.** родичі проф. К. Ф. Радченка передали у спадок інститутіві бібліотеку вченого (515 книг).
- **100 років – 1920 р., червень – 1921 р., вересень.** Вища школа в Ніжині працювала під назвою «Науково-педагогічний Інститут» (створеного на базі Ніжинського Історико-філологічного інститут кн. Безбородька)..
- **95 років – 1925 р., січень.** З ініціативи проф. М. Н. Петровського, М. М. Бережкова, А. Г. Єршова, В. І. Резанова, Є. А. Рихлика засновано Ніжинське наукове краєзнавче товариство.
- **85 років – 1935 р.** При інституті створено зоологічний музей.
- **60 років – 1960 р.** На фасаді педінституту відкрито меморіальні дошки Євгенові Гребінці, Леоніду Глібову, Францішеку Богусевичу, у церемонії відкриття взяли участь українські і білоруські письменники.
- **50 років – 1970 р.** З нагоди 150-ї річниці відкриття Ніжинської вищої школи побудовано новий навчальний корпус, гуртожиток № 3, будинок для викладачів.
- **50 років – 1970 р., 18 серпня.** Указом Президії Верховної Ради СРСР інститут нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.
- **50 років – 1970 р.** Створено спортивно-оздоровчий табір «Лісове озеро».
- **35 років – 1985 р.** Створено музей рідкісної книги ім. Григорія Васильківського.
- **30 років – 1990 р.** На території університету було відкрито перший в Україні пам'ятник Вчительці.
- **30 років – 1990 р.** Почав виходити науковий збірник «Література та культура Полісся», започаткований проф. Г. В. Самойленком.
- **25 років – 1995 р.** Ректором педінституту обрано доктора фізико-математичних наук, професора Василя Павловича Яковця.
- **25 років – 1995 р., 4 вересня.** Відзначення на державному рівні 175-річниці з моменту відкриття Ніжинської вищої школи. В урочистостях приурочених ювілею вузу брали участь Віце-прем'єр-міністр України

І. Ф. Курас, перший заступник Міністра освіти і науки України
В. О. Зайчук, інші офіційні особи. Інститут привітав Президент
України Л. Д. Кучма.

- **25 років – 1995 р., 10 вересня.** Створено Гоголівський науково-методичний центр, з 1997 р. він видає збірник «Гоголезнавчі студії».
- **20 років – 2000 р.** Запровадження загально університетського фестивалю студентської самодіяльності «Студентська весна».
- **20 років – 2000 р.** Відзначення 125-ї річниці філологічного факультету.
- **15 років – 2005 р., 18 березня.** Зустріч колективу університету з народним депутатом Верховної Ради V скликання, головою Комітету з питань прав людини Г. Й. Удовенком.
- **15 років – 2005 р., 25 травня.** Приїзд до університету Голови Верховної Ради В. М. Литвина.
- **15 років – 2005 р., 25 жовтня.** Зустріч викладачів і студентів університету з творчою групою програми «Історія в іменах».
- **15 років – 2005 р., 28 жовтня.** Святкування 200-річчя від дня заснування Ніжинської вищої школи. Вітальні телеграми надійшли від Президента України В.А.Ющенка, Голови Верховної Ради України В. М. Литвина, Міністра освіти і науки України С. М. Ніколаєнка.

Іменний покажчик

А

Аавік Й. 74
Автономов М. П. 76
Агаєва (Тверітінова)Т. І. 8
Адріанов П. О. 63
Айдерсон Ф.-Е. К. 79
Андржейовський А. Л. 78
Аржанова Г. І. 9
Ахрієв Ч. Е. 36

Б

Баранков О. Г. 15
Барило Н. А. 48
Безперчий Д. І. 66
Бережков М. М. 69
Белорусов І. М. 39
Благінін М. Т. 54
Бобир О. В. 10
Богушевич Ф. К. 21
Бондар Н. О. 75
Бородін А. Є. 32
Бровко І. В. 9
Будяков В. В. 52
Букарєва О. М. 34
Бутко В. М. 80
Бучин О. П. 27
Буштедт П. А. 63
Бялковський Г. Д. 30

В

Вакуленко Л. П. 63
Варущин Н. П. 51
Васильківський Г. П. 70
Вдовиченко А. І. 59
Вобленко О. С. 16
Волинський М. К. 25
Волинський П. І. 78
Волков Р. М. 64
Воропаєва Т. С. 46

Г

Гадзінський О. Є. 39
Гладилін В. М. 50
Глінка М. Г. 65
Гомін Лесь (Королевич О. Д.) 23
Горностай П. П. 15
Грищинський А. О. 35
Гроза Г. Д. 19
Гуревич Р. Л. 8

Д

Давиденко Л. Б. 45
Даденков М. Ф. 26
Даневський П. Н. 35
Дерев'янка Л. А. 23
Дикий І. Д. 16
Домбровський В. Ф. 7
Дорошенко (Дрочинський) В. О. 20
Драчук Л. І. 68

Е

Екеблад Х. А. 36

Є

Євстаф'єва О. М. 70

Ж

Жданов С. М. 52

З

Завальнюк А. І. 47
Зеленько А. С. 40

І

Івченко М. П. 76
Івченко Н. В. 19
Ієропис Х. М. 78

К

Кавунник О. А. 28
Калачова Л. І. 75

Калібаба Д. П. 40
Каневець В. М. 9
Канівець В. О. 44
Кармінський М. С. 69
Кирилов М. С. 80
Кишенько-Сокальська М. Г. 77
Кірієнко М. М. 62
Клименко П. П. 46
Кобзар Л. Г. 58
Коваленко Є. І. 20
Ковалюк Т. В. 21
Козакова О. Г. 27
Каневець В. М. 9
Козловський І. П. 6
Колеснікова Н. О. 47
Коновальчук І. С. 58
Конончук А. І. 17
Копил Г. І. 27
Корд Г. С. 37
Корнеєва Л. Л. 45
Королевич О. Д. (Лесь Гомін) 23
Кравець Г. К. 72
Красильник М. В. 47
Криловець М. Г. 29
Куїс М. Г. 74
Кукольник В. Г. 11
Куриленко Й. М. 81
Курниш А. В. 7
Кусов М. В. 51
Кучерук О. Д. 62
Кушелєв-Безбородько О. Г. 56

Л

Лавровський М. О. 72
Левченко М. В. 73
Лепеха Л. В. 61
Леціус Й.-Е. А. 57
Ліпський П. Ю. 6
Лобачевський О. В. 53
Любич-Романович В. Г. 34
Ляскоронський В. Г. 6

М

Македонський Г. П. 78
Максимович І. А. 62

Малєванський Г. В. 10
Малинка О. Н. 50
Малюга В. Є. 39
Мартиненко А. Г. 73
Матвеев В. О. 8
Матюшко І. С. 41
Мельник А. І. 58
Мельник О. М. 51
Мизнікова Л. І. 5
Миронець І. Д. 57
Мисник П. Д. 21
Могилянський М. М. 79
Мойсеєв К. А. 78
Мокрицький А. М. 51
Моціяка О. М. 22
Музиченко О. Ф. 53
Мусін-Пушкін О. О. 19
Мухіна З. І. 57

Н

Назаров С. П. 81
Назарова Л. С. 33
Неділько Г. Я. 11
Нечай-Гумен В. Ю. 64
Нещерет О. І. 41

О

Одарич Н. Т. 59
Однодворець Б. А. 45
Олійник Л. В. 70
Опанасенко В. Г. 14
Опилат Я. Г. 64
Осипов А. О. 5
Очинський І. О. 80

П

Павловський І. Я. 80
Паєвський О. Ф. 79
Панфьоров О. І. 20
Папуча І. В. 48
Пархоменко Д. В. 16
Петренко М. І. 50
Пінчук І. М. 16
Пінчук С. П. 34

Плаушевська О. В. 17
Повод М. І. 28
Поліщук Н. М. 73
Пономаренко Л. П. 37
Постернак С. П. 29
Пригородський В. М. 75
Приходько А. Г. 68
Прокопович М. Я. 74
Пугач В. М. 47

Р
Рихман Е. Ю. 54
Ричка В. М. 62
Різниченко В. В. 65
Рубинський К. І. 35
Руденко Л. М. 56
Рудик І. М. 77

С
Савва В. І. 10
Савченко Ю. А. 27
Самійленко О. С. 76
Самойленко Г. В. 32
Самокиш М. С. 66
Самородницький П. К. 7
Сватенко І. Д. 54
Семеніхін В. І. 46
Семенов І. І. 61
Сенченко М. І. 33
Сенчук І. В. 28
Серяков В. М. 61
Смолій В. А. 5
Создаєва К. М. 69
Соловійов М. Ф. 79
Соломаха А. М. 11
Солтан С. Г. 12
Сотник В. В. 15
Сребницький І. П. 44
Стеблін-Камінський Є. П. 30
Стельмах А. К. 26
Страшко Є. М. 29
Стрелкова Н. М. 14
Стрельчук С. І. 52

Т
Тарновський В. В. 42
Тезікова С. В. 22
Титова В. В. 40
Томіліна М. Я. 65

У
Удовиченко О. Ф. 23

Ф
Федотова-Гузик Н. І. 81
Фрейд К. С. 25

Х
Халчинський І. Д. 80
Харлан Ф. С. 32
Хоменко З. В. 41
Худобець І. Ф. 80

Ц
Царевський К. О. 25
Циндрик Л. М. 19

Ч
Чекан Ю. І. 14
Чирва Г. М. 58
Чубач М. С. 68

Ш
Шаполинський К. В. 79
Шевченко М. І. 61
Шкуліпа А. Г. 56
Шмаровоз (Одарич) О. М. 59
Шумський М. О. 22

Щ
Щепкін Є. М. 37

Ю
Юрченко (Генералова) Т. П. 9

Я
Яковлева С. С. 26
Яненко О. Є. 80

Науково-бібліографічне видання

Відповідальний за випуск:
Морозов О. С. – директор бібліотеки

Упорядники:

Кільдіватова О. Д., Манжай В. І., Мухомодєєва Н. В.

Макет обкладинки:
Мухомодєєва Н. В.

Ніжинська вища школа: викладачі і випускники:
календар знаменних і пам'ятних дат на 2020 рік